

BEZERIAGAITIKO KONPENTSASIZIOA EMAKIDA KONTRATUETAN

Ander BARRUETABEÑA ANCHUSTEGUI

AURKIBIDEA: I. Sarrera.-II. Bezeriagaitiko konpentsazioaren araudia.-1. Agentzia kontratuaren legea.-2. Banaketa kontratuen lege-aurreproiektua.-3. *Draft Common Frame of Reference*.-4. Egoera juridikoaren balorazioa.-III. Indemnizazioa ala konpentsazioa?-**IV. Bezeriagaitiko konpentsazioa emakida kontratuan aplikatzea: jarrerak doktrinan eta jurisprudentzian.-1.** Bidegabeko aberastearen doktrina.-2. Bezeriagaitiko konpentsazioa aplikatzearen kontrakoak.-3. Bezeriagaitiko konpentsazioaren aplikazio analogikoaren aldekoak.-**V. Analogia legis, bezeriagaitiko konpentsazioa emakida kontratuan.-1.** Agentzia eta emakida kontratuak: a) Agentzia kontratua: izaera eta ezaugarriak. b) Emakida kontratua: izaera eta ezaugarriak.-2. Analogia.-**VI. Analogiaren aplikazioa supostu honi.-VII. Ondorioak.**

I. Sarrera

Bezeriagaitiko konpentsazio edo indemnizazioa jurisprudentzialki eta doktrinalki etengabe eztabaidak sortu izan dituen gaia da, bai agentziaren kontratuaren legean (28. artikuluan) duen presentziarengaitik, eta artikulua zehatz horren zentzuarengaitik, eta baita ere, banaketa kontratuen munduan historikoki duen garrantziarengaitik. Hala ere, ikerketa gaia nolabait zehaztu beharrean egonik komenigarria da, problematika osoa aztertu aurretik nondik nora jorratuko den argitzea.

Agentzia kontratuaren arloan duen aplikazioa eta horrek sortzen dituen zalantzak alde batera utzita, ikerketa honen gai nagusia izango da bezeriagaitiko konpentsazioaren presentzia (ez indemnizazioarena, ondoren argituko dugun moduan) emakida kontratuan, zeharkako banaketa-kontratu integratu bat izanik¹.

Merkataritzako Zuzenbidearen arloan emakida kontratuaren inguruan hitzegiten dugunean gaztelarazko *contrato mercantil de concesión* delakoaren inguruan ari gara, kontratuaren bi alderdiak emakidagilea (*condedente*) eta emakidaduna (*concesionario*) izango direlarik. Bigarrenak normalean zonalde geografiko batean lehenengoaren produktu edo zerbitzu bat saltzeko eskusibitatea izango du, birsaltze horretatik lortzen duena berarentzat izango delarik, hala ere, honen inguruan sakonduko dugu aurrerago.

Benetan gatazkatsua izan den gaia da, hain zuzen ere, kontratu atipikoa den heinean, honen inguruan arazo handiak sortu izan direlako praktikan, eta epaileek ildo zehatzik jarraitzeko izan gabe erabaki ugari hartu behar izan dituztelako.

Baina zein da zehazki honekiko sortzen den arazo juridikoa? Emakida kontratuen amaieran, eta berdin beste zenbait banaketa kontratuen amaieran, emakidadunak historikoki bere burua nolabaiteko babesgabezia egoera batean aurkitu izan duela, eta kontratu horren erregulazio falta dela eta haren burua babesteko tresnarik erabili ezinean aurkitu izan duela bere burua.

Hau da, emakida kontratua amaitzean, emakidagileak emakidadunak ekarritako bezeria mantentzen du, eta emakidadunaren ustez kontratutakoarekin (orokorrean, ondoren gehiago sakonduko dugun moduan, saltzen dituen produktuetatik ateratzen duen plusbalia hori) ez du ekarritako guztiarengaitik merezi duena jasotzen. Hori konpontzeko

¹ CAÑABATE POZO, R., “La extinción de los contratos de distribución y la compensación por clientela”, *LA LEY Mercantil* 26, 2016, 3. orr.e.o.

bezeriagatiko konpentsazio hori hari ere aplikatzea eskatu izan da.

Hemen dagoeneko ikusten da, agentzia kontratuko supostuarekin antzekotasuna, bi supostuetan alderdi ahul bat baitago, kontratua amaitzean babesgabezia egoeran geratzen dena, beste alderdiak haren esfortzu bidez lortutako bezeroak hartzen dituelarik. Baina, aurrerago ikusiko dugun moduan badaude bien arteko ezberdintasunak, kontratuaren zentzu eta kontraprestazioari dagokienez batez ere.

Hala ere, azpimarratu beharra dago arazo eta behar hau Agentzia Kontratuaren Legea² baino lehenago existitzen zela, eta hori dela eta, ezin da baieztatu bertatik hartutako ideia bat denik. Argi baitago, hau behar organiko bat dela eta ez beste batzuek dituzten onuretzat aprobetxatzeko saiakera bat.

Kontua da, eskaera horri erantzuna ematerako orduan, azken hamarkadetan, ez dela egon inolako ahobatasunik, ez doktrinan, ez jurisprudenzian. Horregaitik, zaila egiten da arazoa aztertzea eta nolabaiteko konponbide logiko bat bilatzen ahalegintzea. Batzuentzat, ezinezkoa da horrelako konpentsazio bat kontratu hauetara luzatzea. Beste batzuek berriz, horrelako konpentsazioa ordaintzea onartzea proposatzen dute, beti ere bidegabeko aberastean oinarriturik, hau da, emakidagileak emakidadunak burutu duen lanaz aprobetxatuz aberastu egin dela argudiatuz.

Eta azkenik beste asko, gaur egun nolabaiteko nagusitasuna duen joera izanik, eta beraz, lan honetan ere garrantzi berezia izango duelarik, bezeriagatiko konpentsazioaren aplikazio analogikoa onartzearen alde agertzen dira. Hala ere, azken hauen artean ere ez dago ahobatasunik, batzuentzat, aplikazio analogikoa, agentzia kontratuaren legeko artikuluen edukia aplikatuz egin behar delako, eta beste batzuentzat, aldiz, agentzia legeko edukiaren zentzua da analogikoki aplikatu beharrekoa, eta eduki hori banaketa kontratu hauen errealitatez egokitu.

Honetaz guztiaz aparte, kontzeptualki ere arazoak sortu izan dituen gaia da, agentzia kontratuaren legeak jasotzen duen moduan indemnitazio izena ematen zaiolako, eta indemnitazioak inpliketzen duena ez betetze edo kalte bat sortzea delako, eta horren kontrako nolabaiteko zigorra. Kontzeptu horren erabilera, eta emakidarentzako zer kontzeptu erabiltzearen inguruan, beraz, eztabaida doktrinara ere egon dela esan daiteke, nahiz eta gaur egun, modu nahiko bateratuan konpentsazio moduan izendatu. Hala ere, lan honetan egingo da gai horren inguruko hausnarketatxo bat.

Gainera, gaia oraindik ere gehiago konplikatzen dituzten lege proposamenei begirada bat emateko aukera ere badago lan honetan zehar, horiek (bai Merkataritza Kode Berriak eta Banaketa Kontratuen inguruko Legearen Aurreproiektuak³) bezeriarengaitiko konpentsazioa jasotzen dutelako, baina eduki ezberdina ematen diotelako. Honek, zalantzak sortzen dituelarik doktrinan eta jurisprudenzian, emakidaren alorrean konpentsazio hau nola ulertu behar den inguruan, eta ia benetan komenigarriagoa izango litzatekeen proposamenei jarraitzen duten ildotik jarraitzea.

Gai korapilatsu honi gainbegirada orokor hau eman ostean, nolabait zer arazo juridiko sortzen dituen ikusten laguntzeko, egokiena lanaren egituraren azalpen labur batekin jarraitzea izan daiteke, honen zentzua ulertu ahal izateko.

Lehenik eta behin, araudiaren egoerari gainbegirada bat emango zaio bezeriarengaitiko konpentsazioaren legezko egoera hobeto ezagutzeko. Horretarako agentzia kontratuaren legearen edukia aztertu beharko da, eta baita ere Banaketa Kontratuen inguruko Legearen Aurreproiektuak eta iturri europarra duen *Draft Common Frame of Reference* delakoak konpentsazio honen inguruan jasotzen duenari.

Horrela, bide batez, bezeriagatiko konpentsazioaren kontzeptua definitu eta haren

² Ley 12/1992, de 27 mayo, sobre contrato de agencia.

³ Propuesta de Ley de Contratos de Distribución de 2009, Proyecto de Ley de Contratos de distribución 2011, eta Propuesta de Código Mercantil 2013.

nondik norakoak zehaztuko direlarik, lanaren mamian kontzeptu nolabait itxi batekin sartu ahal izateko. Hala ere, hori guztiz lortu ahal izateko konpentsazio eta indemnezio kontzeptuen analisia egitea ere beharrezkoa izango da, ikerketa honen objektuari zein dagokion zehaztu ahal izateko.

Ondoren, jurisprudentziak eta doktrinak historian zehar jarraitu dituen ildoak erreparatuko beharko zaie, argitu ahal izateko nolabait nondik norako iritziak egon diren eta zeintzuk nagusitu izan diren. Era berean, honek balio izango du konturatzeko nola oraindik ere Espainia mailan ez dagoen guztizko adostasunik konpentsazio mota hauen inguruan. Honek, gainera, hurrengo puntuarentzat sarrera moduan ere funtzionatuko du, bertan adieraziko baita benetan ikerketaren mamia.

II. Bezeriagaitiko konpentsazioaren araudia

Atal honetan, aztergai izango da, bezeriagaitiko konpentsazioaren inguruan gaur egun indarrean dauden arauetan eta beste testu batzuetan agertzen den edukia (Agentzia Kontratuaren Legea, lege proposamen batzuk, Europar Batasuneko Zuzentaraua), nolabait honen ostean doktrinak eta jurisprudentziak hau emakida kontratuetan aplikatzearen inguruko iritziak hobeto ulertu ahal izateko.

1. Agentzia kontratuaren legea

Nahiz eta doktrinalki eta jurisprudentzian denbora luzean arazoak eman izan dituen gaia izan, 1992rarte konpentsazio edo indemnezio honen inguruan ez zegoen inolako arau substantiborik, eta beraz, horren inguruan erabakitzen zen guztia jurisprudentzia eta doktrinaren ikerketen fruitua baino besterik ez zen.

Urte horretan sortu zen konpentsazio honen nolabaiteko oinarri juridikoa maiatzaren Agentzia Kontratuaren legeak, haren 28. artikuluan “bezeriagaitiko indemnezioa” jaso zuenean⁴.

Beraz, honek nolabait atek ireki zizkion, arau substantibo batean oinarrituz, agentzia kontratuaren amaieran, agentea babesgabezia egoera batean geratuz gero, egoera hori konpentsatzekotan, nolabaiteko konpentsazioa jasotzeari. Beti ere, agenteak bezeria ekarri badio enpresari edo haren jardura modu nabarmenean handitu badu, hau da, ordainketa hori ez da beharrezkoa kontratua modu aldebakarrean amaitze hutsarekin ematen, baizik eta beharrezkoa izango da inguruabarretatik ulertzea, agentearen lanaren parte bat ordaindu gabe geratu dela.

Horretaz aparte, azpimarragarria da ere, araudiak ez duela hori kalkulatzeko modua zehazten, baizik eta, honen edukia mugatu baino ez duela egiten. Hala ere, lan honetan ez da artikulua honen edukia eta esanahi zehatza aztertuko, hori ez baita lanaren objektua.

Honetaz aparte, aipatu beharra dago, nahiz eta lege horrek indemnezio edo

⁴ Ley 12/1992, de 27 mayo, sobre contrato de agencia “Artículo 28 Indemnización por clientela.

1. Cuando se extinga el contrato de agencia, sea por tiempo determinado o indefinido, el agente que hubiese aportado nuevos clientes al empresario o incrementado sensiblemente las operaciones con la clientela preexistente, tendrá derecho a una indemnización si su actividad anterior puede continuar produciendo ventajas sustanciales al empresario y resulta equitativamente procedente por la existencia de pactos de limitación de competencia, por las comisiones que pierda o por las demás circunstancias que concurren.

2. El derecho a la indemnización por clientela existe también en el caso de que el contrato se extinga por muerte o declaración de fallecimiento del agente.

3. La indemnización no podrá exceder, en ningún caso, del importe medio anual de las remuneraciones percibidas por el agente durante los últimos cinco años o, durante todo el período de duración del contrato, si éste fuese inferior.”

konpentsazio hau onartu, muga batzuk ere ezartzen dizkiola eta baita ere preskripzio epe bat, haren 30. eta 31. artikuluetan⁵. Honek aurrerantzean ikusiko dugun bezala zalantza gehiago sortzen ditu konpentsazioaren aplikazio analogikoari dagokionez.

Beraz, ondorioztatu daiteke, bai 28. artikulua ezartzen dituen baldintzak direla eta, eta 30 eta 31. artikuluek ezartzen dituzten mugak ikusita, ez dela konpentsazio absolutu bat, kontratuaren amaiera hutsarekin jaiotzen dena⁶, eta beraz, nolabaiteko kontrola behar duela. Aurrerago eztabaidatuko den moduan, interesgarria da, konpentsazioaren izaera hau, beste kontratu batzuetan aplikatuz gero, mantenduko litzatekeen, edo zeintzuk izango lirateken horietan kontuan hartu beharreko baldintzak eta mugak.

Hala ere, ezin da ikerketa honekin aurrera jarraitu Agentzia Kontratuaren Legearen atzean dagoen Europar Batasuneko Zuzentarauari erreparatu gabe. Zehazki 86/653/CEE Zuzentarauak⁷ jasotako gaia da hau.

Zuzentaru honek hainbat artikulua jasotzen ditu agenteari zor zaizkien “komisioen” inguruan, bereziki, 7 eta 12. artikuluen artean. Horietan jasotzen den sistemak Espainiako Legeak ezartzen duenarekiko, nahiz eta eduki nahiko ezberdina izan, helburu berdina jarraitzen duela esan daiteke. Helburu hau, agentea, kontratua amaitzen den momentuan, babesgabezia egoera batetik babestea delarik.

Gainera, ezberdintasunak egoteak baina zentzua bertan egotea guztiz bidezkoa da, hori baita Europar Batasuneko Zuzentaruak duten helburua, Batasunak ezartzen dituen zenbait helburu edo printzipio batzuen inguruan Estatu kide bakoitzak araudi bat sortzea, oinarri horiekin bateragarria dena.

Hemen, hala ere, berriz ere antzematen dena zera da, Europar Batasunak banaketa kontratuen inguruan araudi orokor bat eman beharrean, agentzia kontratuan finkatu zituela haren helburuak, horrela beste kontratuen arloan segurtasun juridikoa bermatu gabe geratuz⁸. Hori dela eta, lanaren galdera nagusiari erantzuna emateko tresna handirik ezin ditugu aurkitu zuzenbide komunitarioan, eta ezta ere ez bezeriagatik konpentsazioaren edukia trinkotu.

2. Banaketa kontratuen lege-aurreproiektua

Espainiar Estatuari dagokionez, gaur egungo araudi sustantiboari gainbegirada orokor hau eman ostean, egia esan, nahiko urria dena, eta segurtasun juridikoari laguntzen ez diona, interesgarria izan daiteke, merkataritzaren arloko araudian dauden hutsuneak, eta

⁵ Ley 12/1992, de 27 mayo, sobre contrato de agencia

Artículo 30 Supuestos de inexistencia del derecho a la indemnización. El agente no tendrá derecho a la indemnización por clientela o de daños y perjuicios:

a) *Cuando el empresario hubiese extinguido el contrato por causa de incumplimiento de las obligaciones legal o contractualmente establecidas a cargo del agente.*

b) *Cuando el agente hubiese denunciado el contrato, salvo que la denuncia tuviera como causa circunstancias imputables al empresario, o se fundara en la edad, la invalidez o la enfermedad del agente y no pudiera exigírsele razonablemente la continuidad de sus actividades.*

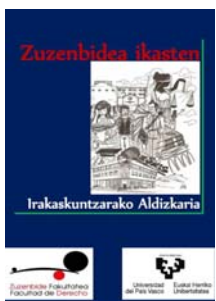
c) *Cuando, con el consentimiento del empresario, el agente hubiese cedido a un tercero los derechos y las obligaciones de que era titular en virtud del contrato de agencia.*

Artículo 31 Prescripción. La acción para reclamar la indemnización por clientela o la indemnización de daños y perjuicios prescribirá al año a contar desde la extinción del contrato.”

⁶ VALENZUELA GARACH, F. «Notas sobre la extinción del contrato de agencia en la LCA, de 27 de mayo», Estudios de Derecho Mercantil en homenaje al profesor Manuel Broseta Pont, tomo III, Valentzia, 1995, 3805 orr.e.o

⁷ Directiva 86/653/CEE del Consejo de 18 de diciembre de 1986 relativa a la coordinación de los derechos de los Estados Miembros en lo referente a los agentes comerciales independientes, DO L 382, 1986.12.31.

⁸ ALONSO UREBA, A.; VELASCO SAN PEDRO, L.; ALONSO LEDESMA, C; ECHEBARRÍA SÁENZ, J.A.; VIERA GONZÁLEZ, A.J. *Los contratos de distribución*, La Ley, Madril 2010, 589 orr.

araudi zaharkituak berritzeko asmoz azken urteotan eman izan diren lege proposamenei begirada bat ematea. Bertan aztertu ahal izateko, ea eskutartean daukagun arazoari erantzuna emateko tresnak jasotzen ziren, edo gutxienez hutsuneak nola bete behar diren jakiteko irizpiderik existitzen ote diren, dagoeneko aipatutako segurtasun juridiko hori nola edo hala bermatu ahal izateko.

Merkataritza Kode berriaren inguruan emandako gora bera guztiak alde batera utzita, lan honen aztergaia zein den jakinik, interesgarriena, 2006 urteko Banaketa Kontratuen inguruko Legearen Aurreproiektuaren eta 2011koaren edukiari erreparatzea izan daiteke egokiena.

Hala ere, honen edukiarekin hasi aurretik esan beharra dago, hark jasotzen duen sailkapen eta antolaketa gaur egun nahiko zaharkiturik daudela, bertan, kontratu mota ezberdinak tipifikatzen direlako (frankizia, emakida...), hori gaur egun atzean utzitako jarrera izanik, Europar Batasunaren araudiak tipifikazio horietatik ihes egiten bait du.

2011koan, hori berriena izanik, konpentsazio moduan jasotzen du (baita 2008koan ere), eta 26.4 artikuluan agertzen da, horrela adierazten duelarik:

“La terminación de los contratos de distribución no obligará al proveedor a compensar al distribuidor por la clientela que éste hubiera podido generar durante la relación. No obstante, con carácter excepcional, el distribuidor tendrá derecho a una indemnización cuando concurren todas las circunstancias siguientes: a) Que por la naturaleza del contrato y por la actividad del distribuidor se hayan incrementado sustancialmente el tipo de operaciones o el número de cliente y que el distribuidor acredite que la clientela seguirá produciendo ventajas sustanciales al proveedor tras la ruptura del contrato. b) Que se haya establecido un pacto por el cual el distribuidor, una vez extinguido el contrato no pueda hacer competencia al proveedor o al nuevo distribuidor. La duración del pacto de no competencia no podrá exceder de un año. Este pacto se tendrá en cuenta exclusivamente a los efectos de la determinación de la indemnización por clientela, sin que tenga la consideración de regulación general sobre los pactos de no competencia” (2008koak banatzaileak enpresariari bezeroen zerrenda bat ematea ere jasotzen zuen inguruabar moduan).

Eduki hau nahiko diskutitua izan da doktrinan⁹, hainbat arrazoiengaitik. Lehenik eta behin, artikulua lehenengo esaldiak, honetara jotzeko aukerak guztiz ezabatzen dituelako, konpentsazioa kontratuaren oinarritzko elementuetatik guztiz aldentuz¹⁰. Kontuan harturik banatzailea modu orokor batean ikusita kontratatuaren alde ahula izaten dela eta, beraz, horrelako klausula edo baldintza bat txertatzea, banatzailearentzako ia ezinezkoa izango litzatekeela.

Hori dela eta, doktrinak kritikatzeko duena da, doktrinalki eta jurisprudenzialki hainbeste arazo sortu dituen gai bati horrelako erantzun drastiko eta murrizkorra ematea ez dela egokiena, hare gutxiago jakinik alderdi ahularen kalterako hartutako neurri bat dela. Argi baitago, horrelako arau bat txertatzeak ekarriko duena horrelako klausulen desagerpena dela.

Bestalde, kontuan hartu behar da, artikulua beste zati guztiak kontrako ideia jasotzen duela. Hau da, nahiz eta lehenengo zatiak konpentsazioa kontratuak jasotzen dituen kasuetarako baino besterik ez jaso, ondoren, zenbait supostu jasotzen ditu non posiblea izango den adostu gabe hau aldarrikatzea. Supostu horiek, gainera, oso ohikoak izaten dira banaketa kontratu askotan, eta bereziki lan honen objektu den emakida kontratuetan, beraz, ez du zentzu askorik, konpentsazioaren luzapena mugatzeko jarrera hartu ostean, berriz ere atea horrela irekitzeak, kontraesan larri bat suposatzen duelarik, berriz ere, segurtasun juridikoaren kontrako eraso bat suposatuz.

Honetaz guztiaz aparte, oso kritikatu izan den elementu bat da, ez duela inolako

⁹ *Ibid.* 598 orr.

¹⁰ ALONSO SOTO, R., “Bases para una futura regulación de los contratos de distribución”, *La reforma de los contratos de distribución comercial*, 2012, 60-61. orr.

erreferentziarik egiten bezeriagatiko konpentsazioari uko egiteko klausulen inguruan¹¹. Horiek, *ad nutum* klausula moduan ezagutzen direnak, oso ohikoak izaten dira banaketa kontratuetan, bereziki frankizia eta emakida kontratuetan, eta horien baliozkotasuna eta egokitasuna behin eta berriro jarri izan dira zalantzan. Azken finean, berriz ere, alderdi ahularen kontrako eraso bat suposatuko luke hauen existentzia onartzeak, orokorrean alderdi indartsuak txertatutako baldintza baten bidez, babesgabetasun egoera batean bermea suposatuko lukeen tresna kentzen zaiolako emakidadunari.

Honen inguruan argibiderik ez emateak, gainera, arazo bikoitza suposatzen du kasu honetan, dagoeneko bizirik dagoen arazo larri bat ez konpontzeaz aparte, gauza oraindik ere gehiago konplikatzen duelako. Azken finean, araudiak, nahiz eta ondoren konpentsazioa aurreikusten dituen zenbait supostu zenbatu, printzipioz eskubide hau alderdien esku uzten duenez, bidezkoa izango litzateke interpretatzea honi uko egiteko klausula bat adostea zilegia izango litzatekeela, horrela oraindik ere, banatzailearen babesgabetasuna gehiago handituz.

Aurreproiektuari begirada orokor hau eman ostean ondorioztatu daiteke, honek, nahiz eta konpentsazio honen inguruko arau sustantibo bat jaso, ez dituela gaur egun existitzen diren arazoak konpontzen. Alde batetik, araudia antolatzeke era zaharkitu bat erabiltzen duelako (kontratuak banan bana tipifikatuz). Eta bestetik, araudiak sekulako kontraesanak suposatzen dituelako, eta benetan larria den arazo bat (*ad nutum* klausulen ingurukoa) oraindik ere gehiago konplikatzen duelako.

3. Draft Common Frame of Reference

Aurreproiektuaren edukiaz aparte, arau sustantibo izatera heldu ez den beste material bati ere erreparatzea interesgarria izan daiteke. Honek Europako Batzarrean du iturburua eta *Draft Common Frame of Reference* izena hartu du. Hau lan oso akademikoa da, eta honen helburua etorkizunerako europako kontratu arloko zuzenbidearen oinarriak ezartzea dela esan daiteke. Oraindik ere, nahiz eta testu idatzia dagoeneko existitu eta garrantzi teoriko oso handia izan, ez da aplikatzen, urrutiko zerbait dela ulertzen baitute operadore juridiko gehienek.

Hala ere, honek potentzial handia daukala ez dago ukatzerik eta, beraz, etorkizuneko arauak honetan oinarritzea aukera bat den heinean eskuartean dugun ikergaiari buruz zer ote dion aztertuko da orain. Araudi honek, nahiz eta printzipioz kontratu bat baino gehiago arautu (agentzia, frankizia, emakida...), zenbait xedapen orokor jasotzen ditu (*General provisions*) eta horien artean jasotzen da bezeriagatiko indemnitazioa (testu honek indemnitazio izena ematen diolarik).

Honek horrela arautzen du 2:305 artikuluan: “*Se reconoce este derecho en cualquier supuesto de terminación (incluido el de resolución por incumplimiento), siempre que: a) la actividad de la parte que reclama la indemnización haya incrementado significativamente el volumen de negocios de la otra parte y esta continúe extrayendo beneficios sustanciales de estos negocios; y b) siempre que el pago de la indemnización sea razonable.*”

Hala ere, nahiz eta idazketa honek nahiko garantista irudituz, arazoa sortzen da testu bereko 1:202 artikuluan honen izaera xedagarria ezartzen denean. Horrek azken finean, aurreproiektuarekin gertatzen zen antzeko arazoa sortzen duelarik. Kontratuaren alderdi indartsuak indemnitazioaren aplikazioa guztiz baztertu dezakeelarik, horrela, berriz ere banatzailea inolako babes gabe geratuz.

Nahiz eta horrek arazo handi bat suposatu, testuaren edukiari dagokionez, aitortu beharra dago ere, b) puntuak interpretazio arazoak sor ditzazkeela. Honek adierazten du,

¹¹ MORALEJO MENÉNDEZ, I.; *El contrato mercantil de concesión*, Thomson Aranzadi, Cizur Menor (Nafarroa), 2007, 321. orr.e.o.

indemnizazioa ordaintzea “arrazoizkoa” izan beharko dela, inolako irizpiderik ezarri gabe, arrazoizkoa zer den eta zer ez den jakin ahal izateko. Beraz, hori ere segurtasun juridikoari dagokionez ez da egokiena eta argiena¹².

4. Egoera juridikoaren balorazioa

Araudia eta araudi potentziala behar bezala aztertu ondoren hainbat ondorio atera ditzazkegu. Lehenik eta behin, segurtasun juridikoa ez dela bermatzen gaur egun hainbat arlotan (zer kontratuetara luzatzen den konpentsazioa, *ad nutum* klausulan onargarriak al diren...). Gainera, proiektuak aztertu ondoren ere alor honetan bermerik lortzeko itxaropen gutxi daudela ulertu daiteke printzipioz, nahiz eta zuzenbideko estatu batean errespetatu behar beharreko printzipio bat izan.

Segurtasun juridikoa alde batera utzirik, aitortu behar da, legegileak eta doktrinak horrelako garrantzia eman izanagaitik, arazo honen larritasuna eta egoera argitzeko beharra begibistakoa dela. Hau da, nahiz eta kasu bakoitzean konponbide ezberdin bat eman (aurreproiektuaren araudia ezin da konparatu Agentzia Kontratuaren Legearen edukiarekin, edo *Draft Common Frame of Reference* delakoaren edukiarekin), behin eta berriro geratu da argi, arazoa konpontzea beharrezkoa dela, eta gainera, hori lortzeko jarraitzeko bide ezberdinak existitzen direla, baina, hala ere, horrek ez diola konplexutasunik kentzen arazoari. Nahiz eta behin eta berriro araudi egoki bat sortzen ahalegindu oraindik ez baita sortu arazoa modu egokian konpontzen duen bakar bat ere ez.

Azkenik, batasun falta horren harira, komentatu beharrekoa da ere, nola terminologia aldetik ere ez dagoela inongo ahobatasunik. Alde batetik, Agentzia Kontratuaren Legearen bezeriagatik indemnezazio moduan jasotzen da. Bestetik, Banaketa Kontratuaren Legearen Aurreproiektuan, aldiz, bezeriagatik konpentsazio moduan. Eta, *Draft Common Frame of Reference*-n, berriz, ere, Agentzia Kontratuaren Legearen kasuan moduan, bezeriagatik indemnezazio moduan.

Hori dela eta, doktrinak eta jurisprudentziak argudiatutako postura ezberdinak aztertzen hasi baino lehen, lan honen hurrengo atalean terminologia aldetik dagoen arazo horri nolabaiteko erantzun bat emango zaio, kontuan harturik gai horren inguruan badagoela jurisprudenzia eta doktrina nolabait posizionaturik.

III. Indemnezazioa ala konpentsazioa?

Nahiz eta honek printzipioz anekdotikoa edo forma kontu bat baino ez iruditu, berebiziko garrantzia duen gaia da, bereziki emakida kontratuari aplikatzen zaion edo ez jakiteko. Kontua da, ikusi dugun bezala, legegileek izen ezberdinez ezagutu dutela itxuraz berdina dirudien hau, alde batetik, Agentzia Kontratuaren Legeak eta *Draft Common Frame of Reference* delakoak, bezeriagatik indemnezazio moduan jaso dute, eta, aldiz, Merkataritza Kode Proposamenak eta Banaketa Kontratuaren Legearen Aurreproiektuak, bezeriagatik konpentsazio izena eman diote. Beraz, eztabaida hor dagoela ez dago inolaz ere ukatzerik.

Hala ere, kontuan zuzenean sartu aurretik, egokiena bi kontzeptuen zentzuaren ezberdinketa bat egitea da, horrela ondoren, eskuartean daukagun kasuarentzat egokiena zein den ikusi ahal izateko. Alde batetik, indemnezazio kontzeptua dago. Indemnezazio batek beti inplikatzeko du kalte baten konponketa, eta beraz, hau sortu ahal izateko hori jasoko duenak kalte bat pairatu behar izango du, ordainketa burutzen duenari egotzi ahal zaiona. Hemendik atera daitekeena da, bezeriagatik indemnezazioaren supostuan,

¹² ALONSO UREBA, *et al.*, *op. cit.* 598 orr. e.o.

agentea, edo hau beste kontratuetera luzaturik, emakidadunak, enpresarengandik edo emakidagilearengaitik kalte bat pairatu duela.

Bestalde, konpentsazio kontzeptuak ez du pertsona bati egozten zaion kalte baten ordainketa suposatzen, baizik eta desoreka egoera batean egonik, desoreka horretan irabazi duen horrek, galtzen atera den horri ordaintzea oreka hori berreskuratzeko. Hau da, kasu honetan suposatuko luke, kontratuaren amaierak alderdi bati (enpresariari edo emakidagileari) sekulako onurak ekarriko dizkiola (sortutako bezeriarengaitik zehazki) eta, aldiz, beste alderdia (agente edo emakidadunari) berak lan egindako guztia kontuan harturik desoreka egoera batean geratuko dela, hori izango delarik ordaindu beharrekoa.

Hau guztia esanda, zein da eskuartean daukagun supostuari egokien egokitzen dena? Doktrinak eta jurisprudentiak, arlo honetan ere, nahiko iritzi ezberdinak dituzte, beraz, ezin daiteke printzipioz erantzun itxi bat eman. Baina, bai aldiz, nolabaiteko ildo zentzuzkoenak jarraitzen dituen ideia bat osatu, lanaren helburuarekin jarraitzea ahalbidetuko duena.

Bi kontzeptuak aplikatzeak nolabaiteko zentzua badu. Alde batetik, zentzua du indemnizazio supostu bat dela adierazteak¹³, azken finean, hori emateko baldintza batzuk ezartzeak badakarrelako berarekin emakidadunak edo agenteak nolabaiteko kalte bat jasotzeak, eta ez dela, kontratuaren amaiera hutsarekin nahikoa ordainketa hori egiteko.

Honen adibide argi bat izango litzateke, kontratua modu aldebakarrean amaitzea baina agente edo emakidadunaren errua dela eta, kasu horretan desoreka egoera egongo litzateke, baina enpresa edo emakidagileari egotzi ezin zaionez, eta amaitzearen arrazoia agente edo emakidadunari egozten zaionez, ez dauka zentzurik desoreka hori konpentsatzeko nolabaiteko ordainketarik burutzeak. Gainera, horrelako supostuak jasotzen ditu, Agentzia Kontratuaren Legeak haren 30. artikuluan, non zenbait inguruabar ematen direnean bezeriagatiko indemnizazioa ez den aurreikusten.

Beste aldetik, ordea, konpentsazio izaera aitortzeak ere badu zentzua, honen izaera remuneratorioa dela eta¹⁴. Azken finean, kontratuaren helburua, bi supostuetan, enpresarentzat edo emakidadunarentzat bezeroak lortzea delako, eta indemnizazio izena emateak zentzu honekin kontraesana sortuko luke, oso gogorra baita esatea kalte bat sortu dela, azkenean enpresak edo emakidagileak kontratuaren helburua zen hori lortu baino ez duenean egin.

Aldiz, sortzen den desoreka ukalezina den heinean, egoera horrengaitik konpentsazio baterako eskubide bat sortzeak guztizko zentzua du. Emakidagileak edo enpresak nahiz eta modu zilegian burututako kontratutik lortu beharreko onurak lortu, horren amaierak harekin badakar, beste alderdiak burututako lanarengaitik, guztiz kobratu ez izana. Beraz, bidezkoa izango da hori nolabait parekatzeko ahaleginak egitea konpentsazio honen bidez.

Gainera, kontuan hartu beharreko zerbait da, konpentsazio izena hartzeak ez duela inplikitzen zuzenean ordainketa burutu behar denik. Hau da, posiblea da, konpentsazio bat izatea, baina hala ere, hau eman ahal izateko zenbait auresupostu eskatzea, desoreka horretara eman dutenak, beti ere desoreka hori konpentsazioaren arrazoi nagusi moduan ikusten bada, eta ez ordea, sortutako kalte bat.

Beraz, bi posizioen aldeko argudioak badaude, eta hori dela eta, egokia izan daiteke arauditik zer ulertzen den aztertzea. Dagoeneko adierazi dugun moduan, oraindik ere, bakarrik aurreproiektuetan ezagutzen baita konpentsazio moduan.

¹³ CRUZ RIVERO, D. “La tipificación de los contratos de distribución”, *Revista de Derecho de la Competencia y la Distribución* 15, 2014, 100. orr.

¹⁴ VAQUERO PINTO, M. J.; “Compensación por clientela”, CARBAJO CASCÓN, F. (Dir.). Los contratos de distribución en las propuestas armonizadoras del derecho contractual europeo, Tirant lo Blanch, Valentzia 2015, 611-613 orr.

Aldiz, *Draft Common Frame of Reference* delakoan eta Agentzia Kontratuaren Legean indemnitazio moduan jasotzen da. Hala ere, badaude bi supostuetan, nahiz eta indemnitazio izena jaso, konpentsazioaren elementuak dituztela ulertzeko nahiko arrazoi.

Draft Common Frame of Reference-k jasotzen duen sistema, nahiz eta, indemnitazio izena jaso nahiko sinplista da, eta oso mugapen txikiak jartzen dizkio ordainketari. Gainera, kontratua edozein arrazoiengaitik amaitzen den kasuetarako (hau da, nola amaitzen den kontuan hartu gabe) aurreikusteak pentsarazten du, garrantzitsua ez dela emakidadunak edo enpresak kalte bat eragitea amaitze horrekin, baizik eta horren ondorioak desoreka egoera bat izatea.

Posizio hau hare gehiago indartzen da agertzen diren auresupostuak ikusita. Alde batetik, amaiera ostean enpresariak oraindik onurak jarraitzen izatea, agente edo emakidadunak ekarritako bezeria handikuntzagaitik. Eta bestetik, ordainketa arrazoizkoa izatea, nahiz eta ideia hau, dagoeneko adierazi den moduan oso argia ez izan.

Beraz, hemen argi ikusten da, nola ordainketaren zentzua desoreka hori konpontzera zuzenduta dagoen, eta ez enpresariak burututako kalte bat konpontzera. Hori dela eta, konpentsazio baten aurrean gaudela ondorioztatu daiteke¹⁵. Beti ere, edukia arauaren zentzua edo legegileak bilatzen zuen helburuaren arabera interpretatzen bada, hau da, interpretazio teleologiko bat burutzen bada (Kode Zibilaren 3. artikulua ahalbidetzen eta sustatzen duen moduan, hain zuzen ere).

Agentzia Kontratuaren Legearen edukiari dagokionez, honen 28. artikulua egoera bat deskribatzen du bezeriagaitik kontratua amaitzean ordainketa bat ahalbidetzen duena. Horretarako inguruabar batzuk ezartzen dituelarik, *Draft Common Frame of Reference*- kiko nahiko antzekoak:

- Bezeria ekarri izana edo haren jardunagaitik zeudenekin eragiketarik modu nabarian handitzea.
- Kontratua amaitzean abantaila horiek oraindik ere existitzea.
- Inguruabarretatik ulertzea bidezkoa dela (DCFR-eko ordainketa arrazoizkoa izatearen oso antzekoa).

Beraz, inguruabar hauetatik atera daiteken ondorioa testu europarraren edukia irakurtzetik ateratzen dugunaren antzekoa da, hau da, artikulua hau modu teleologiko batean irakurriz, hau da, legegileak arauari eman nahi zion zentzua edo helburua kontuan hartuta, posiziorik logikoa konpentsazio izaera duen ordainketa baten aurrean gaudela adieraztea da¹⁶, nahiz eta indemnitazio izena eman.

Araudi honi dagokionez sortzen den arazorik handiena, 30. artikulua existentziak dakar. Honetan jasotzen baitira hainbat supostu non ez den ordainketa hau aurreikusten, modu orokor batean azalduz, kontratuaren amaiera agentearen jarrerarengaitik gertatzen bada (berak salatu, kontratua ez bete...) ordainketarako eskubidea galduko du. Honek antzekotasuna ematen dio ordainketari indemnitazioarekin, azken finean, elementu subjektibo bat sartzen duelako jokoan, non erruak ordainketa baldintzatzen duen.

Hala ere, aurreko hipotesiarekin jarraitzea posiblea da, araudiak adierazten baitu, enpresariaren aldetik amaieraren errua ez dela izango ordainketa baldintzatuko duen elementua. Hau da, 28. artikulua argi uzten du, amaiera supostu ezberdinak sartzen direla (*por tiempo determinado o indefinido, El derecho a la indemnización por clientela existe también en el caso de que el contrato se extinga por muerte o declaración de fallecimiento del agente*), eta ez da inon eskatzen enpresariak kalte bat erruz sortu behar duenik ordainketa posible izateko.

¹⁵ *Ibid.*, 613-615 orr.

¹⁶ GONZÁLEZ-ORÚS CHARRO, M., “Competencia y distribución: Distribución venta y distribución reparto. Sobre el derecho a la compensación por clientela del concesionario y el stock sobrante”, *La Ley Mercantil* 19, 2015, 9. orr.

Hori dela eta, ondorioztatu daiteke, Agentzia Kontratuaren Legeko ordainketa horrek konpentsazio izaera duela, arauaren zentzu eta edukiari erreparatzen badiogu.

Orain arte egindako azterketak nolabait baldintzatzen du lanaren objektua, esan baitaiteke, konpentsazioa eta indemnitazioa kontzeptuak aztertu ondoren, eta aplikatzen den beste kasu batzuetan zeinen aurrean gauden aztertu ondoren, emakida kontratuari aplikatuko zaion ordainketa horrek konpentsazio izaera duela¹⁷. Argi baitago, horren helbura ez dela kalte bat konpontzea (*resarcir*), baizik eta desoreka egoera bat konpontzea (*remunerar*)¹⁸, non kontratu baten amaierak alderdi bati lan egindako guztiarengaitik kobratzeko aukerarik eman ez dion. Gainera, anaologiara jo nahi izanez gero, dagoeneko aipatu den moduan, arau sustantibo guztietan jasotzen den ordainketaren izaera konpentsazioarena dela ondorioztatu daitekenez¹⁹, zentzua dauka emakidaren kasuan ere horrela izatea.

Horrengaitik, momentu honetatik aurrera emakida kontratura luzatu nahi den ordainketa horri buruz hitzegitean bezeriagaitiko konpentsazio moduan izendatuko dugu.

IV. Bezeriagaitiko konpentsazioa emakida kontratuan aplikatzea. Jarrerak doktrinan eta jurisprudentzian.

Orain arte aztertutakoa kontuan harturik lan honen ikergaia zehaztu baino ez dela egin esan daiteke, egoera legalaren ikuspegi orokor bat lortu ostean arazo nagusiak identifikatzeko aukera lortuz, ondoren emakida kontratura luzatu nahi den ordainketa horren izaera zehaztuz.

Momentu honetan, aldiz, arazo horien mamian sartzea tokatzen da, bereziki, historikoki jurisprudentziak eta doktrinak hartu dituzten posizioei erreparatuz, honela ulertu ahal izateko, zer zentzu duen aplikazio horren luzapenak eta ea badagoen benetan egokia den jarraitu beharreko eredu bat babesa eman eta era berean segurtasun juridikoa bermatzeko, dagoeneko aipatu den bezala, hauek direlako arlo honetan existitzen diren arazo handienetarikoa.

Horretarako, nahiz eta milaka zehaztapen txiki egiteko aukera izan, ikerketa hiru multzo nagusitan banatuko da:

1. Bidegabeko aberaste supostu moduan ikusi izan duen doktrina eta jurisprudentziaren zatia.
2. Bezeriagaitiko konpentsazioa beste kontratu batzuetara (horien artean sartzen delarik emakida kontratua) luzatzearen kontra agertu den doktrina eta jurisprudentziaren zatia.
3. Bezeragaitiko konpentsazioa, analogia aplikatuz, emakida kontratura luzatzea proposatu eta defendatzen duten doktrina eta jurisprudentziaren parte. Hala ere, hemen egongo dira zenbat zehaztapen kontuan harturik talde honen barruan ez dagoela adostasunik zenbait aspektutan.

Lehenengo multzo horren ideia, nahiz eta nahiko zaharkiturik egon oraindik ere epaile eta autore batzuk aipatzen duten heinean interesgarria izango da nolabait aipatzea. Haien iritziz, ordainketaren oinarria izango da enpresaria edo emakidagilea modu ez bidezko batean aberasten dela emakidadunaren kontura, eta beraz, Kode Zibileko 1901. artikuluan oinarrituz, emakidadunari aberaste horrengaitik ordaindu beharko diola. Honek kritika oso gogor eta argiak jaso izan ditu, kontraesanak suposatu ahal dituelako

¹⁷ AGE, Zibileko Epaimahaia, 2015.05.27.

¹⁸ FLAQUER RIUTORT, J., *La protección jurídica del agente comercial*, Marcial Pons, Madril, 1999, 175. orr.

¹⁹ CRUZ RIVERO, D. "La tipificación de los contratos de distribución", *Revista de Derecho de la Competencia y la Distribución* 15, 2014, 83. orr.e.o

kontratuaren izaerarekin, ondoren garatuko dugun moduan.

Bigarrenak, aldiz, modu drastikoenean atea ixten diote ordainketa bat jasotzeko aukerari, eta nahiz eta momentu honetan doktrina eta jurisprudentziaren gehiengoa nolabaiteko ordainketa aitortzearen aldekoa izan, oraindik ere posizio hau defendatzen duten autore²⁰ eta epaileak dauden heinean, aipamen bat egitea, eta haien argudioak ezagutzea interesgarria eta beharrezkoa da. Egia da, gainera, honek segurtasun juridikoaren kontuarekin guztiz amaituko zuela.

Hirugarrenak, azkenik, gaur egungo doktrina eta jurisprudentziaren parte handienak hartzen duen posizioa suposatzen du, hau da, *analogia legis* delakoaren bidez beste kontratuetera luzatzea. Horrela izanik, posizio honen barruan existitzen diren korrante ezberdinak aztertzeaz aparte, hurrengo atalean analogiaren ingurua oraindik gehiago sakonduko da, emakida eta agentzia kontratuen artean supostu honetan aplikatzearen zilegitasunaren inguruko zalantzak argitzeko asmotan.

Gai bakoitzean modu independentean sartu aurretik, aipatu beharra dago, Auzitegi Gorenak badituela ildo batzuk finkatuta problematika honi dagokionez. 2005 urteko abenduaren 20an Auzitegi Gorenaren Lehenengo Salak hartutako Akordioa, horretan hurrengoa adierazi zuen: *“No procede en términos generales la aplicación analógica del art. 28 LCA a ningún otro supuesto ni puede resultar automática su aplicación a contratos tales como concesión, distribución y similares. No obstante, los criterios que dicho artículo establece resultarán aplicables cuando exista identidad de razón, esto es, la creación de clientela y su existencia, generada por quien solicita la indemnización, que resulte de aprovechamiento para el principal, examinándose en todo caso de quién resulta ser el cliente”*

Beraz, honetatik ondorioztatu dezakegu, nahiz eta analogia modu automatikoan ezin aplikatu, Auzitegi Gorena bidezkoa denean hau aplikatzearen aldekoa dela. Honen harira, 2008ko urtarrilaren 18an organo berdinen sala berdinak emandako doktrina bateratzeko sententziaren edukiak ere antzekoa adierazten du, zehaztuz frogatu egin behar dela analogiaren existentzia kasuz kasu, gainera, kasu horretan zehazki emakida kontratua aipatuz: *“En los casos de extinción de un contrato de concesión o distribución, la compensación por clientela y la aplicación analógica de la idea inspiradora del art. 28 LCA no pueden obedecer a criterios miméticos o de automatismo. Lejos de ello, como la jurisprudencia viene reiterando sin fisuras, el demandante que pretenda aquella compensación habrá de probar la efectiva aportación de clientela y su potencial aprovechamiento por el concedente”*

Hala ere, nahiz eta Auzitegi Gorenaren irizpideak horiek izan horrek ez du esan nahi oraindik ere ez direnik beste ideia edo irizpide batzuetan oinarritutako ebazpenak ematen edo doktrinaren zati batzuek oraindik ez dutela irizpide hori onartzen. Hori dela eta, hurrengo ataletan posizio guztiak nolabait errepasatzea egokiena izan daiteke.

1. Bidegabeko aberastearen doktrina

Doktrina honen oinarria nolabait azaltzearen, esan beharra dago, honek inplikitzen duena dela, emakida kontratuaren amaierak emakidagilearenganako bidegabeko aberaste bat suposatzen duela. Emakidagilea emakidadunaren kontura aberasten delako modu bidegabeko batean, zehazki horrek ekarri dion bezeria dela eta. Badirudi, hala ere, doktrina eta jurisprudentziaren parte handienak postura hau atzean utzi duena, baina oraindik ere aurkitzen direnez honen aldekoak direnak (honen adibide argi bat 2007ko Auzitegi Gorenaren sententzia bat izanik²¹), beharrezkoa da honen analisi bat aurrera eramatea. Hasi aurretik ere, aipatu beharrekoa da, honen jatorria Auzitegi

²⁰ PAZ-ARES, C., *La indemnización por clientela en los contratos de concesión*, La Ley, Madril 1997, 5. orrialdea

²¹ AGE, Zibileko Epaimahaia, 2007.05.16.

Gorenaren 1988ko sententzia²² batean dagoela.

Dagoeneko aipatutakoaz aparte Auzitegi Gorenaren iritziz, doktrina honen alde egin izan duenean, modu aldebakarrekoan eta justifikaziorik gabe amaitzen denean kontratua aplikatu daiteke doktrina hau, beraz, supostuak nahiko mugatzen ditu. Haren iritziz kasu hauetan gertatzen baita aberaste bidegabeko hori, emakidagileak kontratua bere kabuz amaitzen duelako, bezeriarekin geratuz, eta emakidaduna babesgabezia egoera batean utziz.

Ildo honetan bi elementu azpimarratu behar dira, oro har, jurisprudentziarentzat, doktrina hau aplikatuz konpentsazioa bidegabeko aberastearen doktrinan sartzeko:

- Gastuak amortizatzeko ezintasuna: Agente edo emakidadunak gastu batzuk burutu izana kontratuaren iraupenaren zehar eta horiek amaieran oraindik berreskuratu ez izana.²³

- Enpresari edo emakidagilearen aldeko bezeriaren handikuntza: beti ere hori agente edo emakidadunaren jardueraren ondorio den heinean, eta kontratuaren amaieran horretaz aprobetxatzen jarraitzea.²⁴

Behin egoeraren gainbegirada hau egin orokorrean bidegabeko aberastearen doktrinak zer suposatzen duen eta nola aplikatzen den jakitea guztiz beharrezkoa da, horren arabera ondorioztatu baitaiteke benetan zilegia izango litzatekeen konpentsazioa eremu horretan kokatzea.

Honen oinarria Kode Zibilaren 1901. artikuluan kokatzen da, bertan adierazten baita nola zerbait eskuratzen denean beti *causa justa* delakoa egon behar den. Horren inguruan doktrinak eta jurisprudentziak bidegabeko aberastearen doktrina eraiki du, praktika juridikoan sortzen diren egoera injustoak konpondu ahal izateko.

Kontuan hartu behar da teoria honek zenbait elementu dituela eta guztiak betetzea ezinbestekoa dela aplikatu ahal izateko. Elementu horiek izango lirateke: alde batetik, alderdi bat modu bidegabeko batean aberastea, eta bestetik, horrek beste alderdi batentzat galera bat suposatzea. Hauetaz aparte, ezinbestekoa da ere, bien arteko alde aurretiko harreman bat existitzea. Eta azkenik, ondare mugimendua, hau da, aberastea ekarri duen hori, kausarik gabekoa izatea.

Elementu hauek ikusita ulertzen da zergaitik izan den hain kritikatu konpentsazioaren izaerari egiten zaion teoria honen aplikazioa. Badaude zenbait elementu betetzen direnak, hau da bi alderdi egotea, alde aurretiko harreman bat dutenak. Eta kaltearena ere argudiatu daitekeen zerbait da, desoreka egoera bat sortzen dela ez dagoelako ukatzerik. Aldiz, aberaste hori modu ez zilegi batean egitearen, eta horretarako kausarik ez egotearen kontra agertzen da doktrina eta jurisprudentziaren zatirik handiena, eta horretaz arituko gara jarraian.

Teoria honen aplikazioa kritikatzeko duten horien ustetan, ezin daiteke esan bidegabeko aberasterik dagoenik, ezta ere ez kausarik ez duenik, agentziaren kontratuaren kasuan kontratuaren oinarritzko helburua hori delako, bezeria lortzea²⁵. Beraz, konpentsazio hori bidegabeko aberastearen oinarritzeak zentzua guztiz galtzen du, aberastea kontratuaren helburuaren bidez gertatzen baita.

Argudio hau ere, emakida kontratuan konpentsazio hau teoria honetan oinarritzera ere luzatu daiteke. Emakida kontratua, banaketa kontratu zehatz bat da, eta honen helburua, emakidagilearen produktuan merkatuan zabaltzea da, hau da, emakidadunak bezeroak bilatzen ditu, emakidagilearen produktuak kontsumituko dituztenak. Hori dela eta, aberaste hori, bezeroak berarentzat hartzearekin gertatzen dena, kausazkoa dela esan daiteke, emakida kontratuaren helburu eta oinarriaren ondorioa baina

²² AGE, Zibileko Epaimahaia, 1988.03.22.

²³ Adibidez: AGE 2003.11.19.

²⁴ Adibidez: AGE 2005.11.21.

²⁵ MORALEJO MENÉNDEZ, I. *Op. cit.*, 314. orrialdea eta hurrengoak.

besterik ez delako emakidagileak bezero berriak lortzea.

Hala ere, honen kontra jurisprudentzia eta doktrinaren parte batek argudiatu izan dutena da, printzipioz emakida kontratuan emakidadunak lortzen dituen bezeroak biek partekatzen dituztela, hau da, emakidagile eta emakidadunaren bezero direla. Horrela, kontratuaren amaierarekin bienak izatetik bakarrik emakidagilearen bezero izatera pasatzen direla argudiatuz, haien ustez momentu horretan gertatzen delarik bidegabeko aberaste hori.

Argudio hori ere kritikagarria da. Azken finean, ezin baitaiteke hori argudiatu kontuan harturik emakida kontratua banaketa kontratu bat dela. Hitzak berak adierazten duen moduan banaketa kontratuen oinarria beste batzuen produktu edo zerbitzuak (kasu honetan emakidagilearenak) banatzea da, eta hori dela eta, banatzaileak (kasu honetan emakidadunak) lortzen dituen bezeroak, nahiz eta bere lanaren bidez lortu, produktu edo zerbitzu horiek eskuratzeko helburuarekin jotzen dute banatzailearengana.

Hala ere, bezero horiek bienak, edo komunak direla argudiatu ere²⁶, horrek alderdi batekin geratzeak kontratuaren amaieran ez du kalte bat suposatzen edo zilegia ez den zerbait, baizik eta, logika kontraktual horretan existitzen den errealitate bat, bi alderdiek esagutzen dutelarik kontratuaren amaierak bezeroak emakidagileak hartuko dituela.

Beraz, atal honetan sortzen den problematika, eta indemnizazio eta konpentsazio kontzeptuekiko sortzen zen problematika oso antzekoa da. Hemen ere, berdina ondorioztatu dezakegularik, hau da, ezin daiteke esan alderdi bat, kontratuaren oinarri bat izanik gainera, bezero “komun” horiekin geratzeak egitate ez zilegi eta bidegabeko bat suposatzen duenik, baina ezin da ukatu ere ez, desoreka sortzen den heinean egoera parekatzeko aukera existitu behar denik²⁷, badaudelarik egoera hori konpontzeko beste bide egokiago batzuk (analogia adibidez).

Hau guztia kontuan harturik, ondorioztatu daiteke, nahiz eta praktikan oraindik ere, hainbat epaile eta autorek horrelako irizpideak jarraitu, ikuspegi juridiko teoriko batetik, ez dela konpentsazioaren existentzia eta zentzua ulertzeko teoriarik egokiena. Teoria honen aplikazioak suposatzen duena da emakidagilea emakidadunaren kontura modu bidegabeko batean aberasten dela. Aberaste hori, kontratu honetan, bezeroen bidez gertatzen den heinean, horiek lortzea delarik kontratuaren oinarri nagusienetarikoa, ezin daiteke bezeriagaitiko konpentsazioari aplikatzeko moduko teoria bat denik baieztatu.

2. Bezeriagaitiko konpentsazioa aplikatzearen kontrakoak

Lan honen aztergai nagusi izango den analogiarekin sartu aurretik, modu absolutuan bezeriagaitiko konpentsazioa emakida kontratuarekiko guztiz bateraezina ikusten duten horien jarreraren analisisa egitea komeni da. Kontua da argitu behar dela, atal honetan ez dela sakonduko aplikazio analogikoaren ezintasunean, baizik eta, horrelako konpentsazio bat, hori emakida kontratura luzatzeko arrazoia edozein izanik ere, emakida kontratuari aplikatzea ezinezkoa dela argudiatzen duten horietan.

Postura hau “erremunerazio-teorian” oinarritzen da, eta konpentsazio honen zentzua teoria honetan oinarrituz, bakarrik agentzia kontratuarekiko bateragarritzat hartzen dute, horrela, emakida eta beste banaketa kontratuentzako guztiz bateraezina dela ondorioztatuz.

Erremunerazio-teoriaren arabera, konpentsazio honen zentzua agentearen lana remuneratzea, hau da, ordaintzea da. Beraz, kontratuaren amaieran bere lanarengaitik guztia ordaindu ez bazaio bezeriarengaitiko konpentsazioa ordainduko zaio. Hau horrela

²⁶ CAÑABATE POZO, R.; “La extinción ...”, *op.cit.* 8. orrialdea

²⁷ MORALEJO MENÉNDEZ, I.; *El contrato mercantil ...*, *op.cit.* 313. orrialdea

dela adierazteko arrazoia da, agentzia kontratua ordainduriko kontratu bat dela da, baina ordainketa hori enpresak bezeroekin kontratuak sinatzen dituen heinean gertatzen dela, hau da, agenteak bezeroekin kontratuak sinatzen dituen momentutik sortzen zaio kobratzeko eskubidea. Hori dela eta, gerta daiteke, kontratuaren ostean agenteak lortutako bezero horiekin kontratatzea, eta kontratua amaitu denez “honorario” horiek ez ordaindu izana, eta hori konpontzeko, edo remuneratzeko konpentsazio hau ematea.

Hau, aldiz, emakida bezalako kontratu batera luzatzea, doktrina honen jarraitzaileen hitzetan, ezinezkoa izango litzateke. Aurrerago modu sakonago batean aztertu dugun moduan, emakida kontratuan remunerazioa edo emakidadunaren irabazia birsalmentatik dator. Honekin esan nahi dena da, emakidagileak ez diola emakidadunari komisiarik ordaintzen haren produktuak saltzeagaitik, baizik eta, birsaltze horren arriskua beregain hartuz, prezio diferentzia horretatik irabazten duena izango da haren remunerazioa.

Azken hori kontuan harturik, ez da hauentzat bidezkoa emakidadunak horrelako konpentsaziorik jasotzea, haren konpentsazioaren iturria birsaltzea den heinean, saldutako guztiarekin jaso duelako hari tokatzen zaion irabazi edo remunerazioa. Ezin daitekela rik konparatu egoera hau agentearenarekin, non nahiz eta haren funtzio nagusia bezeria lortzea izan ez duen inolako remuneraziorik jasotzen bezeroekin kontraturik sinatu arte, eta gainera hori modu zeharkakoan jasotzen duelarik.

Ezin da jarrera doktrinal honen inguruan aritu, PAZ ARES autorearen hitzei erreferentziarik egin gabe, autore honen iritziz bezeriagaitiko konpentsazioak (hark indemnitzazio moduan izendatzen duenak) funtzio sozial bat du²⁸, hau da haren funtzioa agentea babestea da, enpresariaren abusuetatik, eta beraz, emakidadunak babes hori behar ez duen heinean (hark remunerazioa birsaltzetik lortzen duelako), ez du zentzurik indemnitzazio hori horretara luzatzeak.

Hau guztia kontuan hartuta, hauen iritziz bezeriagaitiko konpentsazioaren izaera remuneratorioa dela eta, agentzia kontratuan remunerazio osoa ez jaso izateko aukera existitzen den heinean (hori modu zeharkakoan egiten delarik) guztiz bidezkoa da konpentsazio hau bermatzea. Baina, aldiz, emakida kontratuaren kasuan, non remunerazioa birsaltzearen bidez modu zuzenean lortzen duen emakidadunak, horrelako konpentsazio batentzako ez dago lekurik, modu zuzen horretan kobratu duenez amaieraren momentuan beti jaso behar izan duelako hari dagokion irabazi edo remunerazioa.

Nahiz eta doktrina honen aldeko argudioak eta hau modu sutuan defendatzen duten autoreak existitu²⁹, beste doktrina edo teoriak bezala baditu bere hutsuneak ere. Doktrinaren parte handienak, kontuan harturik gaur egun doktrina eta jurisprudentziaren parte handiena konpentsazioaren aplikazio analogikoaren aldekoak direla, nahiz eta indemnitzazioaren izaera remuneratorioa aitortu, adierazi du konpentsazioak retribuzio gehiagarriaren izaera duela³⁰. Hau da, dagoeneko burututuako jarduera bat nahiz eta partzialki ordainduta egon posiblea da bere osotasunean ez egotea, eta hori dela eta bidezkoa izatea konpentsazioarengaitiko ordainketa bat jasotzea.

Beraz, agentzia kontratura konpentsazioa luzatzea ezinezkoa dela guztiz remuneraturik dagoelako argudiatzeak gehiegikeria bat suposatu dezake. Azken finean, konpentsazio honek izaera gehigarri bat duelako, eta nahiz eta, agentzia kontratuan guztiz remuneratu ez dela argudiatzea errazagoa izan, emakida kontratuan ere gehigarri hori

²⁸ PAZ-ARES, C., *La indemnización... op.cit*, 5. orrialdea

²⁹ DOMÍNGUEZ GARCÍA, M.A., “Los contratos de distribución: agencia mercantil y concesión comercial”, CALVO CARAVACA, A.L. eta FERNÁNDEZ DE LA GÁNDARA, L. (zuzendariak), *Contratos internacionales*, Tecnos, Madril 1999, 1369-1370. orr.

³⁰ MARTÍNEZ SANZ, F., *La indemnización por clientela en los contratos de agencia y concesión*, Civitas, Madril, 1995, 100. orrialdea.

beharrezkoa izan daiteke, kontuan harturik, konpentsazio bera sakontasunean aztertzen dugunean ikusiko dugun moduan, bezero horiek abantailak ekarri ahal dizkiotela emakidagileari eta emakidadunak horiekin negozioak egiteko aukera eta, beraz, dirua lortzeko aukera, galduko duela.

Nahiz eta, orain arte bezeriagaitiko konpentsazioa emakida kontratura ez luzatzearen aldeko doktrinaren irizpide nagusiak aztertzeko aukera izan, atal honetan garatu diren zenbait puntu lanak aplikazio analogikoaren luzapen eta zilegitasunean sakontzen duen ataletan berriz ere aipatu eta beste ikuspuntu batetik garatzeko aukera ematen du lanak. Honen adibide argi bat da, bi kontratuen arteko ezberdintasunak aztertzen direnean, horrek analogiaren oinarria den *identidad de razón*-ekin duen lotura dela eta, remunerazioen arteko ezberdintasunetan gehiago sakonduko dela, eta baita ere, aztertu ea horien arteko ezberdintasunak konpentsazioaren aplikagarritasun ezintasuna dakarren.

3. Bezeriagaitiko konpentsazioaren aplikazio analogikoaren aldekoak

Puntu honen garapenarekin hasi aurretik argitu beharra dago, kontuan harturik lanaren gai nagusiarekin duen lotura estua, honetan nolabaiteko puntu eta problematika orokorrak aurkeztuko direla, ez, aldiz, aurreko bi puntuetan burututako moduko analisi bat aurrera eraman. Horrela izateko arrazoia, hurrengo puntuan gaiaren garapena modu zehatz eta antolatuago batean burutuko dela da, puntu honek sarrera edo argibide moduan funtzionatuko duelarik. Gainera, gaiaren zabaltasuna dela eta, honen helburua, hurrengo atalean aztertuko den hori nolabait zehaztea izango da, kontzeptu eta edukiari mugak finkatuz azterketa zehatz eta eraginkorrago bat burutu ahal izateko.

Beraz, kontuan harturik analogiaren aplikazioaren aldekoen artean ildo asko existitzen direla, atal honetan doktrina honen posizio ezberdinak identifikatuko dira, argi ikusi ahal izateko zer nolako motibazio eta argudio ezberdinak egon ahal diren analogia aplikatzearen atzean, eta zer nolako ezberdintasunak egon ahal diren analogia aplikatzerako orduan (araua erreferentzia moduan hartzea, arauko xedapenen aplikazio berdina egitea...).

Hasteko, kontuan hartu behar da, aurrerago sakontasunean aztertuko dugun moduan, analogiaren kontzeptua Kode Zibileko 4.1 artikuluan jasotzen dela, eta honek inplikatzeko duena zera dela, araudian hutsune bat existitzen denean, antzekotasunak dituen egoera arautu bat egonik (*identidad de razón*), horren araudia hutsune hori betetzeko erabiltzea. Honek *analogia legis* izen hartzen du.

Beraz, nahiz eta printzipioz kodeak analogia arauak interpretatzeko tresna moduan jaso, praktikan araudian existitzen diren hutsuneak betetzeko tresna moduan erabili ohi da. Hala ere, doktrinan eta jurisprudenzian eskuartean daukagun kasuari dagokionez analogia aplikatzearen inguruko posizio bat baino gehiago daude.

Alde batetik, parte batek Agentzia Kontratuaren Legeak konpentsazio honen inguruan jasotzen duen araudia osoa aplikatzearen alde egiten du³¹. Hau da, hauek planteatzen dutena da zuzenean Agentzia Kontratuaren Legeak bezeriagaitiko indemnitazio moduan jasotzen duen horren inguruko artikulua guztiak zuzenean emakida kontratuari aplikatzea. Honek ekarriko lukeena, beraz, da 28, 30 eta 31. artikulua zuzenean emakida kontratuari aplikagarri bihurtzea, hau kontratu atipiko bat izanik.

Artikulu hauek ez dituzte bakarrik konpentsazioa (edo horiek jasotzen duten moduan, indemnitazioa) emateko baldintzak jasotzen, dagoeneko aztertu dugun moduan, horiek 28. artikuluan jasotzen direlarik. Baizik eta, hori ez emateko supostuak (30. artikulua) eta konpentsazioa eskatzeko preskripzio epea (31. artikulua) ere jasotzen dituzte. Beraz, hauen guztien aplikazioa galdatzen dute doktrina honen jarraitzaileek, horrela

³¹ AGE, Zibileko Epaimahaia, 2001.02.15 (jurisprudenzian) eta VAQUERO PINTO, M.J., *op. cit.*, 2015, 618-619. orrialdeak

nolabait egoera normatiboa guztiz finkatuz eta segurtasun juridikoa bermatuz.

Hala ere, hau doktrinaren beste parteak modu gogorrean kritikatu izan du. Azken finean, horrelako aplikazio literalak ekartzen duena antzerakoa eta ez berdina den egoera batetara egoera normatibo oso bat eramatea. Hau da, egia da, doktrinaren gehiengoak *identidad de razón* delakoa antzematen duela konpentsazio honi dagokionez emakida eta agentzia kontratuen artean, baina egoerak ez dira guztiz berdinak, eta beraz, araudia modu espresu batean aplikatzeak ekartzen duena da, kasurako egokituak ez dauden erantzunak ematea, nahiz eta segurtasun juridiko bat bermatu.

Honetaz aparte, teoria honen inguruan aipatu beharreko beste elementu garrantzitsu bat Agentzia Kontratuaren Legearen izaera inperatiboa da. Hau da, araudi hau agentzia kontratu guztiei aplikatzen zaie eta, beraz, ezin da baztertu, horrek konpentsazioarentzako berme garrantzitsu bat suposatzen duelarik. Aldiz, hau analogikoki aplikatzean haren inperatibotasuna galtzen du, ez baita araua bera emakida kontratuari aplikagarri zaiona (hau ere doktrinaren parte batek³² zalantzan jartzen du, ikusiko dugun moduan).

Dagoeneko aurreproiektuak komentatzean argitu den moduan, arauak inperatibotasuna galtzeak dakarrena da, erraztasuna ematea alde indartsuari, kasu honetan emakidagileari, ad nutum klausulak kontratuan sartzeko, horrela konpentsazioa lortzeko aukera galduz. Beraz, nahiz eta posizio honen defendatzaileek analogia absolutu honek segurtasun juridikoa dakarrela argudiatu, analogiak orokorrean aruaek inperatibotasuna galtzea dakarren heinean, ezin da esan hau segurtasun juridikoa modu absolutu batean bermatzeko moduko tresna bat denik.

Bestetik, doktrinaren parte handi batek, nahiz eta *analogia legis* delakoaren alde agertu, defendatzen duena da, Agentzia Kontratuaren Legeko 28. artikulua esentziaren aplikazio analogikoa. Hau da, modu zehatzean araudia aplikatu beharrean horren zentzua eta helburua kontuan hartuz bezeriagitiko konpentsazioa emakida kontratuan ere aplikatzea. Jurisprudentziak badaude kasuak non zehazki supostu honi erreferentzia egin izan zaion: “(..) *La compensación por clientela y la aplicación analógica de la idea inspiradora del art. 28 de la Ley de Contrato de Agencia (...)*”³³.

Idea hau nolabait organikoagoa dela ez dago ukatzerik, konpentsazioaren esentzia, zentzua edo helburua hartzen duelako oinarritzat, araudi substantiboa hartu beharrean, horrela emakida kontratuari aproposago egokitzen diren neurriak hartzeko aukera emanaz. Askoz aproposagoa izango baita, kasuz kasuko erantzun bat bilatzea kontratuaren izaerari erreparatuz eta konpentsazioaren egokitasuna kontuan hartuz, modu automatikoan beste supostu batzuetarako pentsatuta dagoen sistema bat aplikatzea baizik.

Honek ez du esan nahi, ordea, korrante honek arazoa guztiz konpontzen duenik, honi ere hainbat kritika egin ahal zaizkiolarik. Kontuan hartu beharrekoa da, batez ere, esentziaren analogia egiteak hutsunea ez duela ia betetzen, agian bai, zentzu orokor batean, konpentsazioaren bermerako, baina ez sistema argitzeko eta aspektu praktikonetan erantzun argi bat emateko. Aspektu praktikoa horiek ez argitzea da teoria edo korrante honi egiten zaion kritikarik nabarmenena.

Adibide argia da, honi dagokionez, ez jakitea 28. artikuluko betekizunak beharrezkoak al diren konpentsazioa bidezkoa izateko, edo zer preskripzio epe izango duen hau eskatzeko akzioak. Beraz, segurtasun juridikoari dagokionez, nahiz eta analogia puruak guztiz ez bermatu, oraindik ere berme gutxiago ditu teoria honek, gainera, jakinik jurisprudentziak ere ez dituela ildo zehatzik ezarri arazoari aurre egiteko.

Hori guztia azterturik esan daiteke, analogia aplikatzerako orduan ere ez dagoela adostasunik doktrinan eta jurisprudenzian, eta gainera, atipikotasunak beti dakarrela segurtasun juridikoa modu absolutu batean ezin bermatzea, analogiak ezin baitu, sekula

³² MORALEJO MENÉNDEZ, I., *op. cit.*, 322. orr.e.o

³³ AGE, Zibileko Epaimahaia, 2008.01.15.

araudi sustantibo batek moduan supostuak estali eta kontratuaren alderdien interesak modu egoki batean bermatu.

Hala ere, hurrengo atalean, sakontasunean, aztertuko da, ea benetan analogia kasu honetara aplikatzea egokia ote den. Horretarako lehenik eta behin bi kontratuen ezaugarri eta izaera aztertuko direlarik, ondoren analogia ikuspegi teoriko batetik ikusteko, amaitzeko supostu hauetarako irtenbide egokiena ote den adierazi ahal izateko.

V. Analogia legis, bezeriagaitiko konpentsazioa emakida kontratuan

Dagoeneko emakidaren inguruko egoera normatiboa, eta doktrina eta jurisprudentziaren ildo nagusiak aztertu dira lan honetan zehar, gainera, ordainketa instrumentu honen izaera konpentsazioarena dela zehaztuz ere, baina, orain datorrena aztergaiaren mamia dela esan daiteke, hau da, lan honen helburua lortzeko atalik garrantzitsuenak. Nahiz eta, aurreko puntuan analogiaren inguruko nolabaiteko aurkezpena eta teoriaren ezaugarri nagusiak azpimarratu, orain kasu honetan teoriaren egokiatasuna frogatzeko momentua heldu da.

Horretarako, lehenik eta behin, bi kontratuen izaerari erreparatu beharko zaio, ondoren, analogia aztertzean, eta era berean, hark eskatzen dituen baldintzak betetzen diren frogatzen den momenturako, dagoeneko, bi kontratuen izaera, ezberdintasun eta berdintasun nagusiak ezagutzeko. Azkenik, aztertzeko ea benetan analogiaren teoria bateragarria den supostu honekin, hau da, bezeriagaitiko konpentsazioa emakida kontratura aplikatzearekin.

1. Emakida eta agentzia kontratua

Esan denez, puntu honek garrantzi berezia du lanaren helburua kontuan hartzen bada, azken finean, aurrerago gehiago garatuko dugun moduan, *identidad de razón* analogiaren oinarritzko baldintza bat izanik bi egoeren arteko antzekotasun bat existitzea beharrezkoa izango da teoria aplikagarri izateko.

Lehenik eta behin, biak banan bana aztertzen hasi baino lehen, zenbait puntu argitu behar dira. Alde batetik, kontuan hartu behar da biak bereizten dituen elementurik garrantzitsua emakida kontratua kontratu atipikoa dela eta agentzia kontratua, aldiz, erregulaturik dagoela, hori izanik, gainera, analogia aplikatzearen nahia sortu duen egoera. Bestetik, kontuan hartu behar da, orokorrean banaketa kontratu orotan aplikatu nahi izan dela historikoki bezeriagaitiko konpentsazioa (frankizia edo artekaritzan, adibidez), baina dagoeneko adierazi den moduan, lan honen helburua konpentsazioaren aplikazioa emakida kontratura luzatu daiteken edo ez aztertzea da, hori baita praktikan gehien eskatu izan ohi dena eta, aurrerago ikusiko dugun moduan, benetan agentzia kontratuarekin antzekotasunak dituen alor horretan.

Azkenik, mamian sartu aurretik, kontuan hartu beharreko beste elementu bat zera da, lan edo ikerketa honen helburua bezeriagaitiko konpentsazioaren aplikaziora luzatzen den heinean, bai emakida, eta bai agentzia kontratuen izaerak aztertzean, azpimarratuko diren elementuak konpentsazioarekin lotura dutenak edo horren aplikazioan benetan eragina dutenak izango direla. Helburua ez baita bi kontratu motak modu orokor eta zehatz batean konparatzea eta ezagutzea, baizik eta, haien zenbait ezaugarri aztertuta bezeriagaitiko konpentsazioaren aplikazio analogikoa posiblea ote den zehaztea.

A) *Agentzia kontratua: izaera eta ezaugarriak*

Agentzia kontratua 1992.urterarte kontratu atipiko bat zen, gaur egun emakida, eta beste banaketa kontratuekin gertatzen den moduan. Baina, arau hori sortzearekin batera, orain lan honetan bezeriagaitiko konpentsazio moduan ezagutzen dugun hori erregulatu zuen, Europar Batasuneko zuzentarau batek bultzatuta, gainera, azpimarratu behar delarik, arauak izaera inperatiboa duen heinean oraindik ere gehiago babestu zuela sortutako konpentsazioa.

Dagoeneko araudia aztertzean adierazi den moduan, honen erregulazioa, haren lege propioraren 28, 30 eta 31. artikuluetan jaso zen. Kontuan hartu behar da, lege honek konpentsazio hau esplizituki jasotzeak, gaur egun hain eztabaidatua den, eta lan honen ikergai den, aplikazioa analogikoarentzat bidea ireki zuela.

Kontratuaren izaera zehatzean sartuz, agentzia kontratuak bi subjeto izan ohi ditu, agentea, zerbitzua emango duena, eta enpresaria, horren truke ordainduko diona. Kontratuaren helburua agenteak enpresariarentzat bezeroak lortzea izango da, beraz, nolabait enpresaren ordezkari funtzioa hartuko du, beti ere kontuan harturik agentzia kontratuaren ezaugarri berezi bat agenteak bere kabuz egiten duela lan, eta ez dela enpresaren kontuko langile bat.

Hala ere, kontuan hartu beharreko beste aspektu bat da, agenteak nahiz eta bere kabuz lan egin, bezeria lortzerako orduan, enpresaren izenean arituko dela da³⁴. Askotan, gainera, ohikoa da, enpresek haien jarduteko gaitasuna mugatzea eskusibitate klausulak haien kontratuetan txertatuz. Printzipioz batekin baina gehiagokin kontratua sinatu dezake, kontrakoa adosten ez badute, baina, sektore berdineko enpresa bati zango balitz beste enpresaren baimena beharko luke (7. artikulua).

Agentzearen egoera berezia aztertzen jarraituz gero, azpimarratu beharra dago, oso ohikoa dela agentzia kontratuetan lehia ez egiteko klausulak txertatzea etorkizunerako, hau da, kontratuan baldintza moduan agertzea agenteak kontratua amaitu eta epe batean ezin izango duela jarduera berdina bete sektore berdinean, horrek enpresarekin lehia egitea suposatuko lukeelako. Hauek legeak zehazki arautzen ditu haren 20 eta 21. artikuluetan. Hauen arabera posiblea da klausula hauek txertatzea baina beharrezkoa izango da, idatziz jasotzea, gehienez bi urteko luzapena izatea (kontratuak bi urte baino gutxiago iraun badu, aldiz, muga urtebetekoa izango da), eta mugaketa zonalde geografiko batekoa eta sektore batekoa izatea³⁵. Beraz, hemen ikusten da nola legegileak bilatzen duena dela alderdi ahulena babestea, horrelako klausulak txertatzeko baldintzak mugatuz.

Hau aipatzeak garrantzi berezia du lanaren gaiari erreparatzen badiogu, 28. artikulua, hau da, bezeriagaitiko konpentsazioaren oinarria den artikulua, zehazki jasotzen du nola konpentsazioa bidezkoa izateko supostu argi bat horrelako klausula edo baldintza bat kontratuan edukitzea dela. Honek azalpen ulergarri bat du, lehia ez egiteko klausula hauek ekartzen dutena enpresariak nolabait agenteak bere lanarekin lortutako bezeria hori berarentzat ziurtatzea delako, eta konpentsazio honen helburua bezeria eskuratze horrengaitik agenteari ordaintzea bada guztiz zentzuzkoa den zerbitzu dela ez dago ukatzerik.

Agentzia kontratuaren ezaugarri orokorrekin amaitzekotan, benetan garrantzitsua da aipatzea, kontratu modalitate honetan nola ordaintzen zaion agenteari. Hau legearen II. Kapituluaren 3. Sekzioan arautzen da. Orokorrean aipatu beharrezkoa da, ordainketa

³⁴ BERCOVITZ ÁLVAREZ, R., «Contrato de agencia», BERCOVITZ RODRÍGUEZ CANO, A. (zuzendaria), *Contratos Mercantiles*, Nafarroa, 2004, 450. orr.eo.

³⁵ PALAU RAMÍREZ, F., «Prohibición de competencia, comentario a los arts. 20 y 21 de la LCA», MARTÍNEZ SANZ. F./MONTEAGUDO, M./PALAU RAMÍREZ, F., *Comentario a la ley sobre contrato de agencia*, Madril, 2000, 371. orr.e.o

ordainsari finko baten bidez edo komisio bidez burutzen dela, ohikoena komisioaren izanda, hala ere, askotan modu misto batean ordaintzen da.

Hala ere, honi dagokionez, komentatu beharreko aspektu garrantzitsua komisioa ordaintzeko obligazioa noiz eta nola jaiotzen den da. Hau dagoeneko lan honetan aipatu dugun zerbait da, baina berriz ere honi erreferentzia egitea interesgarria da kontuan harturik agentzia eta emakida kontratuen remunerazioa modu ezberdinean egiteak analogia aplikatzean erreflexu izan dezakeelako. Ildo honetatik argudiatzen baita analogiaren aplikazio ezintasuna.

Haria berreskuratuz agentzia kontratuaren kasuan, enpresariak agenteari ordaintzeko duen obligazioa jaiotzen da enpresariak bezeroarekin kontratatzen duen momentuan. Hau printzipioz arrigarria izan ahal da, azken finean agentearen funtzio nagusia enpresariarentzat bezeria lortzea delako, eta ez aldiz, kontratuak sinatzea. Honek ere, nolabait justifikatu egiten du bezeriagaitiko konpentsazioaren existentzia, posiblea delako, kontratua iraungitzea, eta agentearen lanarekin lortutako bezeroekin enpresak kontratuak burutzea, horiengaitik oraindik agenteak ez duelako remuneraziorik jaso.

Beraz, hau guztia ikusita, agentzia kontratua nahiko kontratu berezia dela ondorioztatu daiteke, baina haren berezitasunetara egokitzen den araudi bat sortu eta agentearen interesak babesteko neurriak hartu dituela legegileak ez dago ukatzerik. Jarraian emakida kontratuaren izaera eta ezaugarriak aztertzean ikusiko dugun moduan, banaketa kontratu gehienetan legegileak egin ez duen zerbait izanik.

B) *Emakida kontratua: izaera eta ezaugarriak*

Emakida merkataritza kontratua merkataritza zuzenbidearen arloan banaketa kontratuen artean kokatu daiteke, gazteleraz *contrato de concesión mercantil* izenez ezagutzen dena, hain zuzen ere. Hau praktikan oso erabilia den kontratu modalitate bat izanik haren ezaugarriak nahiko definituak ditu, baina, hala ere, ez da existitzen hau arautzen duen arau sustantiborik, hori dela eta, sortzen direlarik eskutartean daukagunaren moduko arazoak.

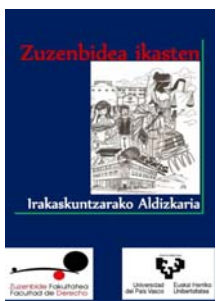
Kontratu honen ezaugarri zehatzetan sartuz, honek, agentzia kontratuak bezala, orokorrean bi alderdi edo parte izan ohi ditu. Alde batetik, emakidagilea egongo da, eta bestetik, aldiz, emakidaduna. Emakidagilea produktu edo zerbitzu baten ekoizlea izango da, eta emakidaduna, aldiz, hori merkaturatzeaz arduratuko da³⁶. Hau da, emakidadunaren funtzioa merkatuan emakidagileak sortzen duen hori saltzea izango da.

Beraz, beste banaketa kontratu batzuetatik bereizten duen elementu garrantzitsu bat hori da, haren lana ez dela produktu edo zerbitzu horiek zuzenean emakidagilearen bezeroei banatzea, baizik eta haren lana izango dela horiek merkatuan saltzea, eta beregain hartuko duela horiek saltzea eta banatzearen arriskua, horrela bezeria bat sortuz haren lanaren bidez. Hau da, doktrinarentzat, emakida kontratua agentzia kontratura beste banaketa kontratu asko baino gehiago hurbiltzen duen ezaugarria. Hala ere, ez da ahaztu behar emakidagileak asistentzia tekniko eta berme batzuk bete beharko dituela³⁷.

Orain arte aipatutakoak emakida kontratuaren aspektu orokorrak baino besterik ez dira, kontuan hartu beharra dagoelarik, emakidadunak orokorrean gune geografiko zehatz batean emakidagilearen produktu edo zerbitzua banatzeko eskumen eskusiboa izaten dutela, hau da, horiek izaten direla banatzaile bakarrak kokatzen diren gune geografiko zehatz horretan. Honek nolabait abantaila bat suposatzen du emakidadunarentzat, eta era berean bezeria gune geografiko horretan lortzea erraztu egiten du.

³⁶ DÍAZ ECHEGARAY, J., «El contrato de distribución exclusiva o de concesión», BERCOVITZ RODRÍGUEZ CANO, A. (zuzendaria), *Contratos Mercantiles*. Nafarroa, 2004, 474 orr.e.o

³⁷ GARCÍA VICENTE, J.R., “La acción contra el productor”, HERRERO GARCÍA, M.J. (zuzendaria), *La contratación en el sector de la distribución comercial*, Aranzadi, Iruña, 2010, 213 orr.e.o

Hala ere, kontratu honek agentzia kontratuarekin duen ezberdintasunik handiena remunerazioa eskuratzeko moduan aurkitu dezakegu. Honetan remunerazioa birsaltze edo banaketa horretatik lortzen du emakidadunak, hau da, emakidadunak emakidagileari produktu edo zerbitzuak erosten dizikio, ondoren beregain arrisku guztiak hartuz merkaturatzeko, eta birsaltze horretatik lortzen duen plusbalio horren bidez kobratzeko.

Beraz, kasu honetan, agentzian gertatzen ez den bezala, emakidadunak ez dauka inolako dependentzia ekonomikorik emakidagilearekiko, nahiz eta haren ekoizkinak saldu eta horrek ematen dion banaketa eskusiborako eskubidetik onura ikaragarriak lortu.

Honek doktrinak modu oso sutsuan historikoki diskutitu duen gai zehatz batera eramaten gaitu, askorentzat remunerazio mota honek eta banaketa kontratu bat izateak alden du egiten duelako emakida kontratua agentzia kontratutik, eta bezeriagaitiko konpentsazioaren zentzutik (analogiaren aplikazioa ukatzen duen doktrina aztertzerakoan adierazi den moduan)³⁸. Haien ustez, bezeriagaitiko konpentsazioak ordaindu gabeko remunerazioak ordaintzeko erabili behar den instrumentua delako, eta kasu honetan, hori birsaltzetik lortzen den heinean, aplikatzeak ez du inolako zentzurik.

Hala ere, hori benetan diskutigarria da, doktrina hori aztertu den momentuan adierazi den moduan, azken finean, remunerazio horrek, gaur egungo doktrinaren parte handienarentzat, kontrapestazio gehigarri baten izaera duelako, eta hori dela eta, bidezkoa izango litzateke, gehigarri hori emakida bezalako kontratuan galdatzea ere.

Emakida kontratuarekin jarraituz, kontuan hartu beharreko aspektu garrantzitsu bat, bereziki orain aipatutakoarekin lotura zuzena duena, emakida kontratuaren izaera berezia banaketa kontratuen artean da. Hau da, dagoeneko nolabait aipatu den moduan, nahiz eta banaketa kontratu bat izan, bereziki garrantzitsua da emakidadunak merkaturatzeko egiten dituen lanak. Haren funtzioa ez baita produktua edo zerbitzua zuzenean bezeroei banatzea, baizik eta berak hartzen du merkaturatzeko arriskua eta berak lortzen ditu bezerro horiek, nahiz eta emakidagileak zenbaiteko kontrol funtzioa izan eta zenbait jarraibide zehaztu.³⁹ Modalitate berezi honek zeharkako integratuaren izena hartu ohi du doktrinaren arabera.⁴⁰

Gai zehatz honek gainera, jurisprudenzian garrantzia ere izan du, 2015eko epai batetan⁴¹, diskutitzen baita emakida kontratuaren izaera banaketa kontratuen artean. Alderdi demandatuak bezeriagaitiko konpentsazioa ez aplikatzeko argudiatzen du emakida kontratua banaketa kontratu hutsa dela (*distribución-reparto*), eta beste aldeak, aldiz, banaketa-salmenta modalitatean sartzen dela (*distribución-venta*).

Azkenean, epaileak argitzen de emakida kontratua banaketa-salmenta kontratua dela, orain arte lan honetan zenbatu diren emakida kontratuaren ezaugarriak kontuan hartzen badira (arriskua beregan hartzea, bezeroak berak lortzea...). Hau oraindik ere argiago ikusten da banaketa hutseko adibideekin konparatzen bada (adibidez merkantzia banatzen dabizen kamioiekin konparatuz gero). Gainera, kalifikazio honek bidea irekitzen du epaileak konpentsazioa onartzeko.

Bi kontratuen ezaugarri nagusiei erreparatu ostean ikusi daiteke, bi kontratuek nahiz eta antzekotasun nabariak izan (alderdi indartsu bat egotea, bezeria bat osatzea, nolabaiteko bitartekari funtzioa hartzea, lehia mugatzeko neurriak hartzea...), badituztela garrantzitsuak diren benetako ezberdintasunak, bereziki haiek remunerazioa jasotzerako orduan.

Hori dela eta, hurrengo azpiatalean analogiaren oinarritzko ezaugarri eta

³⁸ PAZ ARES, C., *La indemnización por clientela ... op.cit.* 5. orrialdea.

³⁹ GONZÁLEZ-ORÚS CHARRO, M. “Competencia y distribución: Distribución venta y distribución reparto. Sobre el derecho a la compensación...” *op.cit.*

⁴⁰ CARBAJO CASCÓN, F; “Mercado, sistemas y contratos de distribución comercial”, *Los contratos de distribución en las propuestas armonizadoras de derecho europeo*, 36. orr

⁴¹ AGE, Zibileko Epaimahaia, 2015.05.27.

betekizunak aztertuko ditugu, ondorioztatu ahal izateko, ondoren, ea posiblea den dagoeneko aipatutako ezberdintasun eta berdintasunak kontuan harturik, bezeriagaitiko konpentsazioa analogiaren bidez agentzia kontratutik emakida kontratura luzatzea.

2. Analogia

Ikerlan honen amaierara hurbilduz, dagoeneko aurreko ataletan aztertu izan den moduan, gaur egun bezeriagaitiko konpentsazioa eta emakida kontratuaren inguruan nagusia den teoria agentzia kontratuaren araudiaren aplikazio analogikoarena da. Posizio hau indartzen duelarik Auzitegi Gorenaren plenoak emandako erabakia⁴², non erabakitzen zen egokiena zela emakida kontratuaren kasuan agentzia kontratuko bezeriagaitiko konpentsazioaren araudia aplikatzea, beti ere kasuz kasu ikusi beharreko zerbait izanik.

Beraz, hori dela eta, atal honetan analogiaren kontzeptua modu sakonago batean aztertuko da, ondoren, ikusteko ea benetan egokia den integrazio sistema honetaz baliatzea, emakidadunek sentitzen duten behar eta segurtasun ez hori nolabait estali ahal izateko. Horretarako analogiaren aplikaziorako beharrezkoak diren auresupostuak aztertuko ditugu, horiek baitira benetan oinarritzko elementuak erabaki bat hartu ahal izateko. Horretaz aparte, analogia aplikatzeko moduari ere erreferentzia egin beharko zaio.

Hala ere, ezaugarri zehatz horietan sartu aurretik argitu beharra dago, analogiaren barruan, *analogia legis* eta *analogia iuris* bereizten direla. Lan honetan agentzia kontratuaren araudiko bezeriagaitiko konpentsazioari buruz hitzegiten dugunean, *analogia legis* delakoari buruz ari gara, aldiz, bidegabeko aberasteari buruz aritzean agertzen zen figura *analogia iuris* bat izango litzateke.

Baina zein da bi hauen arteko desberdintasuna? Alde batetik, *analogia legis*-ek inplikitzen duena da, arau zehatz bat, hutsune normatibo bat existitzen denean, hutsune hori betetzeko erabiltzea, beti ere antzekotasun nahikoa badago bi egoeren artean (*identidad de razón* delakoa). Bestetik, *analogia iuris*-ek dakarrena da, hutsune bat betetzeko zuzenbideko printzipio bat aplikatzea, beti ere antzekotasuna dela eta printzipioaren aplikazioaren egokitasuna frogatuz gero. Honen adibide argia delarik bezeriagaitiko konpentsazioaren kasuan, nola doktrinaren parte batek defendatzen duen bidegabeko aberasteari doktrina aplikatu beharko litzatekeela, hau printzipio orokor moduan ulertu daitekeelarik.

Araudi substantiboari dagokionez, analogia Kode Zibileko 4. artikuluan⁴³ jasotzen da, gainera, horrek jasotzen dituelarik hau aplikatzeko bete beharreko hiru auresupostu nagusiak.

Analogiarekin lotura estua dutenak 4.1 eta 4.2 dira, 4.2k nolabait muga ezartzen duelarik, zer kasutan hori aplikatzea izango den zehaztuz. Horien edukitik ondorioztatu dezakegu zeintzuk diren analogiaren hiru oinarritzko betekizunak:

1. Hutsune bat existitzea araudi substantiboan, analogia bidez bete nahi dena (*laguna legal*).
2. Antzekotasun egoera bat existitzea aplikatu nahi den arauaren eremu aplikagarriarekiko (*identidad de razón*).
3. Ez izatea arau penal bat, salbuespen egoerako bat, edo denboran eraginkortasun mugatua duena.

Beraz analogia moduan ulertzen da, ordenamendu juridikoaren hutsune bat betetzeko beste egoera batetarako sortuta dagoen araudi bat aplikatzean datzan

⁴² AGE, Zibileko Epaimahaia, 2008.01.15.

⁴³ *Código Civil. Artículo 4. 1. Procederá la aplicación analógica de las normas cuando éstas no contemplen un supuesto específico, pero regulen otro semejante entre los que se aprecie identidad de razón. 2. Las leyes penales, las excepcionales y las de ámbito temporal no se aplicarán a supuestos ni en momentos distintos de los comprendidos expresamente en ellas. 3. Las disposiciones de este Código se aplicarán como supletorias en las materias regidas por otras leyes.*

instrumentua dela esan dezakegu, beti ere bi egoera horien arteko antzekotasuna nahiko nabarmena bada, eta analogia supostu horretarako debekaturik ez badago.

Behin hiru ezaugarri edo betekizun nagusi horiek zein diren zehaztuta, orain hauek banan bana aztertzea da irtenbide egokiena azterketa honetan sakondu ahal izateko. Lehenik eta behin, hutsuneari dagokionez, honek suposatzen duena da egoera zehatz baterako araudi sustantibo aplikagarriarik ez existitzea, baina errealitatean horren behar bat existitzea. Hau da, ez da nahikoa araudirik ez egotearekin, eguneroko praktika juridikoak eskatu egin behar du arau baten beharra, hori existitu gabe sortzen diren zenbait arazori erantzuna ematea ezinezkoa delako edo segurtasun juridiko eza dakarrelako.

Hori dela eta, Karl Larenz, autore alemanaren hitzetan⁴⁴, behar bat existitzea da *laguna* edo hutsune hori benetan existitzen dela argudiatzeko auresupostua. Ausentzia horrek nolabait kualifikatua egon behar du, beraz, gizartearen eskaera baten ondorio izan behar duelarik. Hau oso erraz justifikatu daiteke, azken finean, legegileak ez duelako eta ezin duelako guztia erregulatu, baina horrek ez dakar aspektu erregulatu gabe guztiak analogiaren auresupostu den hutsune horietako bat existitzea.

Bigarren betekizun edo auresupostua antzekotasun egoerarena, edo gazteleraz adierazten den moduan *identidad de razón* existitzea izango litzateke. Hau, nahiz eta azaltzeko nahiko sinplea eta ulertzeko erraza izan, praktikan arazo gehinak ekartzen dituen da oso subjektiboa den gaia izateagaitik. Ezinezkoa baita modu objektibo edo arrazional batean neurtzea antzekotasuna nahikorik existitzen den analogia aplikatzeko edo ez.

Horretan sartu aurretik, esan daiteke antzekotasun egoera horrek suposatzen duela, hutsunea existitzen den egoera juridikoaren eta horri aplikatu nahi zaion araudiaren aplikazio eremuaren artean antzekotasun nahikoa existitzea. Argi dago berdintasuna eskatzeak ez duela zentzurik, hori existituko balitz araudi hori zuzenean egoerarako aplikagarria izango zelako, baina, bai aldiz, *valorativamente relevante*⁴⁵ den berdintasun egoera bat existitzea.

Lehenago adierazitakora bueltatuz, nahiz eta esan bezala galdatzen den egoera ulertzeko nahiko erraza izan praktikan ikaragarriak diren arazoak ekartzen ditu *identidad de razón* delakoaren existentziak, hau antzemateko nahikoa da jurisprudentzian existitzen diren sententzia piloak. Honen atzean dagoen arrazoiak arazo etiko bat izatea da⁴⁶, hau da, kontzeptuak ez du logikaren bidez konpondu ahal den arazo bat planteatzen, baizik eta etika juridikoaren arlotik konpondu beharreko zerbait, horrek interpretazioa beti konplikatzen duelarik.

Arazo bat etikaren haritik konpondu beharrak beti ekarriko du posizio ezberdinak sortzea, eta horrela planteamendu eta konponbide ezberdinak proposatzen dituzten pertsonak edo pertsona taldeak existitzea, horrek segurtasun juridikoaren kontra jokatzen duelarik. Gainera, kontraesan bat suposatu dezake hutsune bat den bezalako segurtasunik gabeko egoera bati irtenbidea emateko segurtasuna ez dakarren filtro bat ezartzeak. Hala ere, aitortu beharra dago zentzua duela analogia bezalako gai korapilatsu eta konplexu bati dagokionez giza elementu bat txertatzea, gizartearen beharrei hobekien egokituko dena dela ulertuz, azken finean ulertu behar delako zuzenbidea gizartearen erreflexua izan behar dela.

Azken betekizunari dagokionez, honek ez du inolako konplexutasunik edo interpretazio arazorik suposatzen. Ezinezkoa izango da analogia supostu batzuetan aplikatzea, legeak zenbatzen dituen arlo penala, salbuespeneko arauak eta denboran mugatutako arauak direlarik. Honek zentzua du, azken finean arlo penalean tipikotasunaren printzipioak duen garrantzia ezagututa, eta salbuespen egoerako arauaren eta denboran

⁴⁴ LARENZ, K., *Metodología de la ciencia del derecho*, Ariel, Madril 1966, 292. orrialdea eta hurrengoak.

⁴⁵ *Ibid.* 301. orrialdea.

⁴⁶ *Ibid.*

aplikagarritasun mugatua duten arauen efektua beste arlo batzuetara luzatzeak ez duelako inolako zentzurik, eta ordenamendu juridikoari kalte baino ez ziolako eragingo.

Behin elementu hauei gainbegirada hau eman, analogia aplikatzeko moduari erreferentzia egiteko momentua heldu da. Honi dagokionez bi arlo ezberdin bereiztu behar dira, alde batetik, analogia integrazio sistema moduan nola aplikatu behar den, eta bestetik, aldiz, arauen integrazioa nola egin behar den analogiaren bidez. Hau da, lehenengoan analogia arauak hitzez hitz hartuz edo zentzuari erreparatuz aplikatu behar den ikusiko dugu, eta bigarrenean, praktikan zein elementu hartu behar diren kontuan integrazio modu egoki eta baliozko batean egiteko.

Analogia aplikatzearen moduari dagokionez, dagoeneko behin eta berriro aurreratu dugun moduan, badaude doktrinan bi joera ezberdin. Batzuentzat, analogia aplikatzeko modu eraginkorrena arau sustantiboa zuzean idatzita dagoen moduan aplikatzea izango litzateke modurik egokiena, hórrela segurtasun juridikoa bermatuz eta interpretazio lana egiteko beharrik izan gabe.

Honek, beraz, suposatuko lukeena da aruadiaren transplante bat egitea, egoera batera egokitzen dena antzekotasuna dela eta, berdín-berdín beste egoerara aplikatuz, hórrela sistema automatizatuz eta aruadiaren aplikagarritasun eremua zabalduz. Egoera batzuetarako sistema egokia izan badaiteke ere, ezin da ukatu honek arrisku batzuk suposatzen dituela, askotan horrela aruaren zentzua galdu egiten delako eta arau bakoitza legegileak ezarritako aplikagarri duen eremurako pentsatuta dagoelako.

Bestalde, beste asko analogia aplikatu nahi den aruaren zentzuari erreparatzearen aldekoak dira. Posizio hau gehiago hurbiltzen da interpretazio teleologikoaren aldera, eta ez, aldiz, aurrekoak bezala, hitzez hitzeko interpretaziora. Hau da, aruaren zentzuari erreparatzea integrazioa egiterako orduan, legegileak bilatzen zuena ulertzen ahaleginduz, eta aplikazioa ez idatzitako arau sustantiboari hainbeste lotzea.

Sistema edo analogia ulertzeko modu hau egokiagoa izan daiteke hainbat egoeretarako, non *identidad de razón* delakoa existitzen den, baina araua hitzez hitz aplikatzeak arazo bat suposatu dezakeen egoerara guztiz ez egokitzeagaitik. Hala ere, honek dagoeneko analogiaren inguruan existitzen den segurtasun falta sentzazioa areagotu dezake, hutsunea existitzeaz aparte, eta elementu etikoaz aparte, gainera, aruaren zentzua zein den zehazterako orduan sortu ahal diren arazoak direla eta.

Nahiz eta analogia aplikatzearen inguruko bi posizio hauek desberdin, badaude zenbait elementu errespetatu behar direnak *analogia legis* delakoa aplikatzerako orduan, bai aruaren zentzua kontuan hartuz gero, eta bai aruaren testuari erreparatuz gero. Dagoeneko aztertutako hiru filtro horiek pasatzeaz aparte, beharrezkoa da beti analogiaren bidez egoera bati erantzuna ematen zaionean jatorrizko egoeraren araua osatu nahi den egoerara egokitzea.

Hau zentzua kontuan hartuta burutzen den analogian guztiz automatikoa den zerbait da, azken finean aplikatzerako orduan aruaren zentzuari erreparatuz egoera zehatzari erantzun bat ematen zaiolako, pentsatu gabe zuzenean araua kasuz kasu egokituz. Analogia aruaren testuari erreparatuz egiten denean, ordea, oso garrantzitsua den eta beti kontuan hartu behar den elementu bat da hau. Kasu honetan, aruaren idazketa egokitu egin behar da integratu nahi zaion egoeraren testuinguruari eta honi dagozkion kontzeptu juridikoei, horrela eraginkortasun osoa izan dezan.

Hau guztia ikusirik, esan daiteke badagoela informazio nahikoa *analogia legis*-ek zertan datzan jakiteko, gainera, *analogia iuris*-etik bereizten duena ere azpimarratuta geratu delarik. Laburbilduz, analogia, zuzenbidearen errealitatean existitzen den eta betetzea behar duen hutsune bat (*laguna*) betetzeko, antzekotasun nabarmena duen beste egoera bati aplikagarri zaion (*identidad de razón*) araudia erabiltzeari deitzen zaio, beti ere zenbait

muga existitzen direlaerik⁴⁷. Gainera, kontuan hartu behar da integrazio hori egiterako orduan, batzuek jatorrizko araua hitzez hitz aplikatzearen aldekoak direla, eta beste batzuk arau horren zentzuari erreparatzearen aldekoak direla, beti ere bi kasuetan araua hutsunearen errealitateari egokituz.

Honek oinarri moduan balio du hurrengo atalean burutuko den azterketa egiteko, hau da, jakiteko ea teoria hau egokia ote den emakida kontratuari agentzia kontratuaren araudian oinarrituz bezeriagaitiko konpentsazioa aplikatzeko. Horretarako atal honetan aztertutako ideia eta ezaugarri ezberdinetan oinarrituko delarik azterketa hori.

VI. Analogiaren aplikazioa supostu honi

Orain arte ikusitakoak atal honetan aztertuko dena argitzeko balio izan du, hau da, lanaren objektu den supostu hau egokia den jakiteko guztiz beharrezkoa izan da araudiaren ezagutza mínimo bat lortzea, kontzeptua zehaztea eta nolabait ixtea, existitzen diren teoria nagusien ezaugarri nagusiak ezagutzea, bi kontratuak ondo ulertu eta ezberdintzea (analogia aplikatu nahi zaiona, eta jatorrizko araudia aplikatzen zaiona), eta azkenik, eta again garrantzitsua dena, analogia bezalako instrumentu konplexu baten funtzionamendua ezagutzea.

Hori guztia jakinda, atal honetan analogiaren teoriak suposatzen dituen filtroak pasatuko zaizkio oraingoan dagokigun egoerari, teknikaren aplikazioa egokia ote den jakiteko. Horretarako lehenik eta behin hutsunearen existentziari erreparatu beharko diogu. Ondoren, *identidad de razón* delakoa ote dagoen aztertzeko, hau lortzeko bi kontratuen arteko konparaketatik ateratako ondorioak eta antzekotasun nabarmenaren inguruan aztertutakoa hartuko dugularik kontuan.

Horren ostean, analogia aplikagarria izango balitz hori egiteko moduaren inguruko azterketa burutu beharko da. Honetan aspektu ezberdin asko hartu beharko dira kontuan. Alde batetik, analogiaren aplikazioaren zer korrante egokitzen den supostu honetara. Horrek guztiz baldintzatuko duelarik, gainera, arauaren aplikazioa nola eraman beharko litzatekeen aurrera. Horretaz aparte, kontuan hartuko dira ere ikerlanean zehar agertutako aspektu asko, arauaren inperatibitatea eta horren galera, ad nutum klausulak, preskripzio epeak, konpentsazioaren kalkulua eta zenbatekoa...

Hala ere, hasi aurretik argitu beharra dago, nahiz eta aurreko atalean analogiaren auresupostu edo betekizun bezala hiru agertu, oraingoan bi baino gehiagotan ez dela sakonduko. Azkenik finean, hirugarren horrek adierazten duena da, analogia zenbait kasutan ez dela aplikatuko. Kasu horiek, arau penalen arloa, denboran eraginkortasun mugatua daukaten arauena, eta salbuespen egoerako arauena dira.

Gure kasuan analogiaren bidez emakida kontratura luzatu nahi den araudia Agentzia Kontratuaren Legea da. Hau arau inperatibo bat da, baina ez da aurreko paragrafoan aipatutako supostuetan sartzen, arlo merkatelekoa, betirakoa eta salbuespenezkoa ez delako. Hori dela eta, ez du zentzu askorik elementu honen azterketari denbora askorik dedikatzeak.

Aztertu beharreko lehenengo elementua hutsune normatibo bat existitzea da, gazteleraz *laguna* moduan ezagutzen dena, hain zuzen ere. Baina aurreko atalean adierazi den moduan ez da nahikoa arautu gabeko elementu bat existitzea, zuzenbide sistema guztietan existitzen baitira arautu gabeko elementuak, hutsune horiek betetzeko beharra sortzen ez dutenak. Beraz, beharrezkoa da hutsune horren ondorioz praktika juridikoan behar bat igartzea, hau da, gizarteari sortzen zaizkion gatazka batzuk hutsune horrek

⁴⁷ LETE DEL RÍO, J.M, “Reflexiones sobre la analogía”, *Actualidad Civil*, N° 4, Sección Doctrina, Semana del 20 al 26 Ene. 2003, Editorial LA LEY, 99. orr.e.o

konpondu ezinak bihurtzea.

Hau emakida kontratura eramaten badugu, eta zehatzago bezeriagaitiko konpentsazioaren eremura, aztertu behar dena da supostu horretan praktika juridikoan arau baten beharra igartzen den. Lehenik eta behin, emakida merkataritza kontratua kontratu atipiko bat den heinean, hutsunea, arau falta moduan ulertuta, existitzen dela ez dago ukatzerik. Beraz, betekizun honen erdia hor dago, azken finean analogiak galdatzen duen hutsunearen egiturari araudi falta ezinbestekoa den elementu bat delako.

Ausentzia kualifikatu, edo behar horri dagokionez, gizartearekin lotura estua duena, hain zuzen ere, kasu honetan ere existitzen dela argudiatu daiteke hainbat argudio kontuan hartuta. Alde batetik, emakida kontratuan bezeriagaitiko konpentsazioarekiko eskaerak denboran asko luzatzen dira eta oso ugariak izan dira, jurisprudenzian honen adibideak aurkitu ditzakegularik⁴⁸, Agentzia Kontratuaren Legeak konpentsazio hau arautu baino lehen.

Hori dela eta, esan daiteke gizartean behar hori denbora oso luzean existitu izan dela, eta agentziaren araudia aitzakia baino ez dela izan nolabaiteko oinarri sustantiboa eskuratzeko. Hau da, bezeriagaitiko konpentsazioaren aplikazioa eskatzea ez da izan emakida kontratua indartzeko mugimendu bat beste kontratu batek berme batzuk jaso dituelako, baizik eta ausentzia kualifikatu bat existitzen zelako, horren araudiaren bidez betetzeko aukera irekitzen zelarik.

Honen aldeko beste argudio bat izango litzateke araudia komentatzerako orduan agertu diren banaketa kontratuen arloko lege proposamenak, emakida kontratua horien artean sartzen delarik, eta hauek konpentsazio honen existentzia aurreikusten dutelarik. Berdina gertatzen da, gainera, europar jatorria duen *Draft Common Frame of Reference* delakoarekin, horrek ere europar eremuan kontratuen arloko araudiarentzako oinarriak ezartzean konpentsazio hau jasotzen zuelako.

Gizarteak horrelako beharra adierazteaz aparte, legegileak ere, modu zeharkakoago batean bada ere, onartu du hutsune hori betetzea irtenbide egokiena izango litzatekeela, horregaitik, ondorioztatu dezakegu, hutsune hori existitzen dela, eta ausentzia kualifikatu bat suposatzen duela, horrela analogiari atek irekiz.

Behin filtro hau igarota, bigarrena eta argudiatzen zailenaren ordua heldu da. Hau da, antzekotasun nabarmenarena edo *identidad de razón* delakoarena. Betekizun honen existentzia argudiatzea oso gai konplexua da, analogiaren izaera aztertzean adierazi zen bezala eduki etiko-juridikoa duen gai bat delako, eta hori dela eta, ez dagoelako erantzun zuzen edo okerrik, balorazio kontu bat delarik. Horregaitik errealitatean betekizun honen inguruan sortzen dira eztabaidarik garrantzitsuenak.

Gai honen inguruan eztabaida asko sortzen badira ere atal honetan nabarmenenak⁴⁹ aztertuko dira, horien artean sartuko liratekeelarik, retribuzio mota ezberdina bi kontratuetan, alderdien obligazio ezberdinak elkarrekiko, bezeriaren kontzeptua eta honen eskuraketa bakoitzean, konpentsazioa justifikatzen duten inguruabarren existentzia...

Kontua da, aurreko atalean antzekotasun nabarmen hori aztertzean adierazi den moduan, antzekotasun horrek nahikoa izan behar duela antzeko egoera horren araudia aplikatu ahal izateko, baina honek beti balorazio etiko-juridiko bat behar izango duela. Hala ere, hasi aurretik bi aspektu azpimarratzea beharrezkoa da, *identidad de razón* delakoaren existentzia aztertzean kontuan hartu beharko direnak.

Alde batetik, bi egoeren arteko antzekotasunak (araudia aplikatzen zaiona eta aplikatu nahi zaiona), kasu honetan kontratuenak, ez duela izan behar absolutua, baizik eta egoera horri dagokionez (bezeriagaitiko konpentsazioaren aplikazioarekiko) antzekotasuna

⁴⁸ AGE, Zibileko Epaimahaia, 1988.03.22.

⁴⁹ CAÑABATE POZO, R.; "La extinción...", *op.cit.* 9. orrialdea.

existitu behar dela, hau da, antzekotasunak zentzua eman behar diola araudiaren parte horren aplikazioari emakida kontratuan.

Bestetik, lan honetan zehar behin eta berriro agertu den Auzitegi Gorenaren sententziari⁵⁰ erreferentzia egin behar zaio, honek nolabait *identidad de razón* delakoaren interpretazio etikoa indartzen duelako, baina modu berean analogiaren aplikazioari atea irekitzen dizkiolako. Honen arabera, bezeriagaitiko konpentsazioaren aplikazio analogikoa aurrera eraman ahal izateko beharrezkoa izango baita, kasuz kasuko azterketa bat egitea. Horrela nahiz eta izaera etiko-juridiko horren existentzia aitortu, analogia posibilitate egoki bat moduan jasoz.

Bi kontratuen arteko antzekotasunak nabarmenak dira, bereziki honen amaieran sortzen den babesgabezia egoerari dagokionez, hori izanik, gainera, konpentsazioaren iturburua. Bi kontratuetan, bai agenteak eta bai emakidadunak bezeria bat sortzen dute, ondoren enpresariak edo emakidadunak aprobetxatuko dutena, hori izanik, gainera, agentzia kontratuaren araudiak jasotzen duen auresupostu nagusia indemnitzazioa sortzeko.

Hala ere, sortzen den arazo bat da, lege horren 28. artikulua, *equitativamente procedente* izatea galdatzen duela, adibide moduan, konpentsazioa debekatzeko klausulak edo galdutako komisioak jasotzen dituelarik. Hauek ez dira hain ohikoak emakida kontratuetan, paktu horiek askotan ez direlako jasotzen eta emakidadunek komisiorik ez diuztelako kobratzen, eta, beraz, analogiaren kontrako posizioa hartzen duten autoreek hau argudio moduan erabili ohi dute honen aplikazioa baztertzeko.

Argudio horrek ez du indar handirik, azken finean Auzitegi Gorenak ezarritako ildoari erreparatzen badiogu, kontuan hartu beharrekoa kasuz kasuko interpretazioa delarik, eta errealitateak frogatzen badu, emakida kontratu baten inguruabarrak direla eta, bezeriagaitiko konpentsazioaren beharra benetakoa dela emakidaduna babesteko hori ahalbidetzea zilegi da. 28. artikulua jasotako supostuak adibideak baino ez izateak ere posizio hau indartu egiten du.

Honen arira, doktrinaren parte batek kritikatzeko duen beste elementu bat remunerazio mota ezberdinarena da⁵¹, emakidan prezioen arteko ezberdintasunetik irabaziak lortzen diren bitartean, ohikoena agenteen kasuan komisio bidez remunerazioa lortzea izaten da. Hauentzat, dagoeneko analogiaren kontrako postura aztertzean adierazi dugun moduan, konpentsazioak falta diren remunerazio ordaintzeko sistema moduan ikusiz gero, ez litzateke bidezkoa izango emakidara luzatzea, kontratu horretan remunerazio osoa momentuan jasotzen dela jakinda.

Honen kontra, aldiz, atal horretan aztertu bezala, doktrinaren parte handienarentzat⁵², bezeriagaitiko konpentsazioak izaera gehigarria du, eta, beraz, gehigarria den heinean, emakida bezalako supostuentzako guztiz ukatzeak gehiegikeria larri bat suposatuko lukeela esan daiteke, eta berriz ere, egokiena Auzitegi Gorenaren irizpidea kontuan hartzea izango litzateke.

Beste bi arazo analogia aplikatzerako orduan, bi kontratuetan alderdiek hartu ohi dituzten obligazio ezberdinak eta bi kontratuen arteko eta bezeriaren kontzeptua dira. Lehenengoari dagokionez, oso irekia den eztabaidagaia da, azken finean emakida kontratua kontratu atipiko bat den heinean, ezinezkoa delako alderdien obligazio zehatzak zeintzuk izango diren jakitea, eta agentzia kontratukoekin antzekotasun nahikorik duten jakitea. Hori dela eta, beharrezkoa izango litzateke, berriz ere, kasuz kasuko azterketa bat egitea, Auzitegi Gorenaren plenoak argi eta garbi utzi zuen bezala.

Bigarrenari dagokionez, kontuan hartu behar da, banaketa-salmenta eta banaketa

⁵⁰ AGE, Zibileko Epaimahaia, 2008.01.15.

⁵¹ PAZ ARES, C., *La indemnización por clientela ... op.cit.*, 5. orrialdea.

⁵² MARTÍNEZ SANZ, F., *La indemnización por clientela ... op.cit.* 100. orrialdea.

hutsaren arteko ezberdintasuna, bigarrenen bezeria bat sortzen dela esatea ezinezkoa delako. Hala ere, kasu honetan emakida kontratua banaketa-salmenta kontratu bat den heinean, eta merkaturatze lan handiak emakidadunak betetzen dituen heinean, agentzia kontratuan moduko bezeria emakidan sortzen ez dela adierazteak gehiegikeria handi bat suposatuko luke, eta ez litzateke zilegia izango emakidadunek burutzen duten lan berezi eta gogorrekiko.

Identidad de razón edo antzekotasun nabermanaren inguruan hau guztia esan ostean, ondorioztatu daiteke, nahiz eta, lehenengo filtroa, hutsunearena, oso erraz pasatu, ezin daitekeela berdina esan honen inguruan. Hala ere, analogiaren aplikazioa guztiz ukatzea filtro hau ez igarotzeagaitik ere ez da irtenbiderik egokiena, ezberdintasunak badaude ere, antzekotasunak oso indartsuak dira, eta gainera bereziki garrantzitsuak bezeriagaitiko konpentsazioari dagokionez.

Hori dela eta, egokiena analogiaren aldeko apustua egitea baina aplikagarritasuna kasuz kasu aztertu beharreko zerbait bihurtzea ds. Hau da, Auzitegi Gorenaren plenoak emandako irizpideak jarraitzea, horiek baitira egokienak, emakidadunaren interesak defendatu ahal izateko eta aldi berean, modu masiboan konpentsazio hau ez aplikatzeko.

Hala ere, nahiz eta analogiaren bidez bezeriagaitiko konpentsazioa, Agentzia Kontratuaren Legean oinarrituz, emakida kontratuari aplikatzeko aukera existitu, esan daiteke, honek badakarrela beste arazo garrantzitsu bat. Analogia nola aplikatzearen ingurukoa, horrek sekulako arazoak ekarriko dituelarik eratortzen diren beste elementu batzuetan.

Dagoeneko aztertu dugun moduan analogia aplikatzerako orduan posiblea da, hitzez hitz arauaren edukia hartzea, beti ere emakida kontratuaren kontzeptu eta edukira hurbilduz, baina legearen xedapenak adierazten duenera lotuz, edo arauaren zentzuari erreparatuz burutzea. Ezin daiteke esan bietako bat egokienagoa denik, baina bakoitzak ondorio ezberdinak dakarrela ez dago ukatzerik.

Hitzez hitzeko analogiaren kasuan, bertan exijitzen diren inguruabar guztiak eskatzeaz aparte, legearen 30. artikuluan jasotzen diren supostuetan, non ukatu egiten den konpentsazioaren existentzia agentearen jardueragaitik (bere kabuz kontratua apurtzea, ez betetzeak ematea...) ez zen konpentsaziorik emango, jurisprudentzian badaudelarik honen aldeko sententziak⁵³. Eta era berean 31. artikuluko epeak aplikatuko lirateke akzioaren preskripzioari dagokionez.

Esan bezala, 28. artikuluko baldintza guztiak eskatuko lirateke ere, horrek arazo bikoitz bat suposatuko lukeelarik. Alde batetik, bertan jasotzen denaren arabera kontratuaren amaiera eskatzeaz aparte, beste benetako abantailak enpresariari ekartzea galdatzen da⁵⁴ (zenbait adibide zenbatzen dituelarik: lehia mugatzeko paktuak, kobratu gabeko komisioak existitzea...). Hauek ez datoz bat emakida kontratuaren errealitatearekin beraz horiei aplikatzeak eluke zentzurik edukiko. Eta bestetik, elementu hauek dagoeneko agentzia kontratuari aplikatzerako orduan interpretazio arazoak sortzen badituzte, zertarako beste kontratu batera luzatu?

Aldiz, zentzuari erreparatuz gero, nahiz eta artikulua hauek orientazio moduan hartu, egoera horretarako legegilearentzat garrantzitsuak diren printzipioak hartuz aplikatuko da bezeriagaitiko konpentsazioa. Hala ere, kontuan hartu behar da printzipio nagusi bat dela, lan honetan zehar ondorioztatu den bezala, kontratua amaitzeaz aparte, kasu honetan emakidadunak bere lanaren kabuz emakidagileari benetako abantailak ekarri

⁵³ AGE, Zibileko Epaimahaia, 2001.02.151.

⁵⁴ TAPIA SÁNCHEZ, M. R., «Aportación de nuevos clientes o incremento sensible de las operaciones como presupuesto de la indemnización por clientela en los contratos de distribución», VIERA GONZÁLEZ, A. J.; ECHEBARRÍA SÁENZ, J. A. (zuzendariak), *Distribución comercial y Derecho de la competencia*, La Ley, Las Rozas, 2011, 303-321 orr.

izana, guztiz kobratu ez dituenak.

Kasu honetan, segurtasun juridikoa ez da izango hain nabarmena, baina posiblea izango da araudia egoera zehatzari hobeto egokitzea. Aldiz, egia da, preskripzio epeari dagokionez egokiena agentziara aplikatzen zaion berdinaren aplikazioa mantentzea gauzak ez nahastearren⁵⁵.

Guztiz ezberdina da, aldiz, Agentzia Kontratuaren Legearen izaera inperatiboarekin gertatzen dena, hau da, horren izaera oso argia da, baina askotan diskutitzen dena da, analogia aplikatzean inperatibotasun hori mantentzen duen edo ez. Zentzua izango zuen mantentzeak gehien bat kontuan harturik inperatiboa izatearen arrazoia alderdi ahula defendatu nahi izatea delarik (agentea edo emakidaduna).

Honen ondorio zuzen bat da, *ad nutum* klausulen existentzia. Araudia inperatiboa izateak ezinezkoa egingo luke horrelako klausulak emakida kontratuetan txertatzea, inolako konpentsaziorik jasotzeko aukerari uko egiteko klausulak hain zuzen ere. Aldiz, inperatiboa ez balitz horrelakoak txertatzea guztiz bidezkoa izango litzateke, nahiz eta emakidaduna benetako babesgabezia egoera batean aurkitu.

Doktrinan eta jurisprudenzian honi dagokionez guztiz kontrakoak diren irizpide edo posizioak existitzen dira. Batzuentzat⁵⁶, Auzitegi Gorenak hainbatetan honen alde erabaki duelarik gainera⁵⁷, beti onartu beharreko klausula edo baldintzak dira hauek, azken finean inperatibotasun hori arau zehatzaren baita eta ez, aldiz, konpentsazioarena orokorrean.

Aldiz, beste batzuentzat⁵⁸, analogia aplikatzen den momentuan, arauen izaera inperatiboa ere aplikatzea aldarrikatzen dute, horrela emakidaduna guztiz babestuta geratuz. Honek nolabaiteko zentzua badu, azken finean, emakidaduna ahultasun egoera batean dagoenez bere kontra ezarri ahal diren baldintzetatik babestu behar zaiolako. Baina hala ere, ikuspegi tekniko-juridiko batetik ez da irtenbiderik egokiena.

Hau guztia ikusita, ondorioztatu daitekena zera da, emakida kontratuari analogiaren bidez, agentzia kontratuaren araudiak jasotzen duen bereziagaitiko konpentsazioa aplikatzearena oso gai korapilatsua dela. Mota guztietako iritzia sortzen dituen gaia da, bai betekizunak errespetatzen diren inguruan, eta horretaz aparte, aplikatuko balitz, hori nola egin beharko litzatekeen inguruan. Hala ere, azterketa sakon honen ostean Auzitegi Gorenaren irizpidea jarraitzea irtenbide ona izan daiteke, hau da, kasuz kasu aztertu beharreko zerbait izatea, egoeraren arabera, beti ere analogiaren aplikazioa zuzenean baztertu gabe. Gutxienez, legegileak irtenbide zehatzago bat eman arte.

VII. Ondorioak

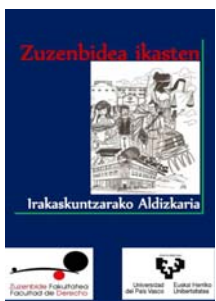
Gai honen inguruan azterketa burutu ostean hainbat ondorio atera daitezke, baina ezin da ukatu, hauen guztien puntu amankomuna egoeraren konplexutasuna dela. Hau da, emakida kontratuaren inguruan existitzen den atipikotasunak, eta horrek sortzen dituen hutsuneak, erantzunak lortzeko zailtasunak baino ez dituztela ekartzen. Gainera, aspektu honek lotura estua du zuzenbidezko estatu batean bermatu beharko litzatekeen segurtasun

⁵⁵ MARTÍNEZ SANZ, F. /MONTEAGUDO, M. /PALAU RAMÍREZ, F., Comentario a la Ley sobre contrato de agencia, Civitas, Madrid, 2000, 516. orr.e.o.

⁵⁶ MARTÍNEZ SANZ, F., *La indemnización por clientela...* op.cit., 300. orr.e.o. eta ALFARO ÁGUILA- REAL, J. eta ALONSO ORTIZ, Y. “Aplicación analógica de la compensación por clientela a contratos de distribución”, *Revista de competencia y sectores regulados* 58, 2007.

⁵⁷ STS de lo Civil de 18 de marzo de 2002; de 18 de marzo de 2004; de 22 de junio de 2007 (guztietan haien 3.zuzenbidezko oinarrian).

⁵⁸ MORALEJO MENÉNDEZ, I., *El contrato mercantil...*, op.cit. 321. orria eta hurrengoak.

juridikoarekin, arlo honetan bermatzen ez dena.

Hala ere, nahiz eta araudiaren ausentzia hori emakida kontratuaren elementu guztietan igarri, bereziki garrantzitsua da bezeriagaitiko konpentsazioarekin gertatzen dena, hamarkadetan zehar diskutitu eta galdatu izan bait da honen inguruko erantzun bat, emakidadunaren ahulezia egoerak behar hau kualifikatzen duelarik.

Beraz, hutsune betetzeko beharraren inguruan zalantzarik ez daude, baina, bai, aldiz, horiek betetzeko moduaren inguruan. Ikerlan honetan egindako analisiaren ostean, analogiaren alde jotzea guztiz zilegia dela esan daiteke, horrek galdatzen dituen betebeharrak ematen diren heinean.

Hala ere, era berean ondorioztatu daiteke, ez litzatekeela irtenbide egokiena hau modu masiboan aplikatzea, emakida kontratuen artean ere ematen diren egoerak elkarren artean guztiz ezberdinak izan daitezkelako. Honen aldekoa delarik, ikusi bezala, Auzitegi Gorena, hau izanik gaur egungo testuinguruan irtenbiderik egokiena.

Auzitegi Gorenak ildo zilegi eta interesgarria irekitzen badu ere, horrek ez du esan nahi arazoa konpontzen duenik. Hemen aurkitzen dugu, hain zuzen ere, emakidadunaren babesgabeziaren arazorik handiena: gaur egungo sistema normatiboaren egoera ikusita haren interesak defendatzeko irtenbide konpleturik ez dela existitzen, momentuz. Hau da, badaude egoki edo desegokiagoak izan ahal diren posizioak lan honetan zehar ikusi dugun bezala, baina batek ere ez du emakidaduna behar bezala babesten.

Horregatik, ikerketa honen ostean atera daitekeen beste ondorio argi bat da, nahiz eta analogiaren betekizunetariko bat hutsune bat egotea izan, benetan behar bat sortzen duena, horrelako hutsune bat guztiz eta zuzenbidezko estatu batek bermatu beharko litzuzkeen elementu guztiekin analogiaren bidez bermatzea bilatzeak ez duela inoiz fruitu egokiena emango.

Beraz, arazoa botere legigilearen eskuetan dago momentu honetan, botere judizialak bere eskuan dagoena egin duelarik egoera ahalik eta modu egokienean konpondu ahal izateko. Legegileak du emakida kontratuaren, eta era berean benetan beharrak dituzten beste merkataritza arloko kontratu askoren, araudi moderno, garantista eta alderdi ahularen interesak defendatzen dituztenak sortzearen betebeharra. Obligazio hau kualifikatu egiten delarik kontuan hartzen badugu zuzenbideak gizartearen erreflexua izan behar duela. Nahiz eta tradizioz zuzenbidea beti motelagoa izan, kasu honetan, hamarkadetako atzerapen hau barkaezina da.

Bibliografia

- ALFARO ÁGUILA-REAL, J. eta ALONSO ORTIZ, Y. “Aplicación analógica de la compensación por clientela a contratos de distribución”, *Revista de competencia y sectores regulados* 58, 2007.
- ALONSO SOTO, R. “Bases para una futura regulación de los contratos de distribución”, *La reforma de los contratos de distribución comercial*, 2012.
- ALONSO UREBA, A.; VELASCO SAN PEDRO, L.; ALONSO LEDESMA, C.; ECHEBARRÍA SÁENZ, J.A.; VIERA GONZÁLEZ, A.J. *Los contratos de distribución*, La Ley, Madril 2010.
- BERCOVITZ ÁLVAREZ, R., «Contrato de agencia», BERCOVITZ RODRÍGUEZ CANO, A. (zuzendaria), *Mercantiles*. Nafarroa, 2004, 450 orr.e.o.
- CAÑABATE POZO, R., “La extinción de los contratos de distribución y la compensación por clientela”, *LA LEY Mercantil* 26, 2016.
- CARBAJO CASCÓN, F; “Mercado, sistemas y contratos de distribución comercial”, *Los contratos de distribución en las propuestas armonizadoras de derecho europeo*, 2015.
- CRUZ RIVERO, D. “La tipificación de los contratos de distribución”, *Revista de Derecho de la Competencia y la Distribución* 15, 2014.
- DÍAZ ECHEGARAY, J., «El contrato de distribución exclusiva o de concesión», BERCOVITZ RODRÍGUEZ CANO, A. (zuzendaria), *Contratos Mercantiles*. Nafarroa, 2004, 474 orr.e.o.
- DOMÍNGUEZ GARCÍA, M.A., “Los contratos de distribución: agencia mercantil y concesión

- comercial”, CALVO CARAVACA, A.L. eta FERNÁNDEZ DE LA GÁNDARA, L. (zuzendariak), *Contratos internacionales*, Tecnos, Madril 1999.
- FLAQUER RIUTORT, J., *La protección jurídica del agente comercial*, Marcial Pons, Madril, 1999.
- GARCÍA VICENTE, J.R., “La acción contra el productor”, HERRERO GARCÍA, M.J. (zuzendaria), *La contratación en el sector de la distribución comercial*, Aranzadi, Iruña, 2010.
- GONZÁLEZ-ORÚS CHARRO, M., “Competencia y distribución: Distribución venta y distribución reparto. Sobre el derecho a la compensación por clientela del concesionario y el stock sobrante”, *La Ley Mercantil* 19, 2015.
- LARENZ, K., *Metodología de la ciencia del derecho*, Ariel, Madril 1966
- LETE DEL RÍO, J.M., “Reflexiones sobre la analogía”, *Actualidad Civil*, N° 4, Sección Doctrina, Semana del 20 al 26 Ene. 2003, Editorial LA LEY, 99.orr.e.o
- MARTÍNEZ SANZ, F., *La indemnización por clientela en los contratos de agencia y concesión*, Civitas, Madril, 1995.
- MORALEJO MENÉNDEZ, I.; *El contrato mercantil de concesión*, Thomson Aranzadi, Cizur Menor (Nafarroa), 2007.
- PALAU RAMÍREZ, F., «Prohibición de competencia, comentario a los arts. 20 y 21 de la LCA», MARTÍNEZ SANZ, F. /MONTEAGUDO, M. /PALAU RAMÍREZ, F., *Comentario a la Ley sobre contrato de agencia*, Civitas, Madril, 2000.
- PAZ-ARES, C. , *La indemnización por clientela en los contratos de concesión*, La Ley, Madril 1997.
- TAPIA SÁNCHEZ, M. R., «Aportación de nuevos clientes o incremento sensible de las operaciones como presupuesto de la indemnización por clientela en los contratos de distribución», VIERA GONZÁLEZ, A. J.; ECHEBARRÍA SÁENZ, J. A. (zuzendariak), *Distribución comercial y Derecho de la competencia*, La Ley, Las Rozas, 2011, 303 orr.e.o
- VALENZUELA GARACH, F. «Notas sobre la extinción del contrato de agencia en la LCA, de 27 de mayo», *Estudios de Derecho Mercantil en homenaje al profesor Manuel Broseta Pont*, tomo III, Valentzia, 1995.
- VAQUERO PINTO, M. J.; “Compensación por clientela”, CARBAJO CASCÓN, F. (Dir.). *Los contratos de distribución en las propuestas armonizadoras del derecho contractual europeo*, Tirant lo Blanch, Valentzia 2015.

Jurisprudentzia

- AGE, Zibileko Epaimahaia, 1988.03.22.
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2001.02.15, LA LEY 118/2001.
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2002.03.18, LA LEY 237/2002.
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2003.11.19, LA LEY 1071/2003.
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2004.03.18, LA LEY 204/2004.
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2005.11.21, LA LEY 886/2005.
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2007.05.16, LA LEY 506/2007.
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2007.06.22, LA LEY 697/2007
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2008.01.15, LA LEY 1392/2008.
- AGE, Zibileko Epaimahaia, 2015.05.27, LA LEY 273/2015.